

Editorial

Caligraf - 20

În urmă cu două decenii, în mass-media din Teleorman își facea loc o publicație cu un specific aparte: revista de cultură *Caligraf*. Editată, mai întâi, ca supliment al ziarului Teleormanul, odată cu sprijinul acordat de Consiliul Județean Teleorman, *Caligraf* s-a desprins de ziarul-gazdă, devinând revistă de sine-stătătoare. și-a schimbat înfățișarea grafică, și-a diversificat tematica, și-a sporit numărul paginilor și, mai ales, și-a lărgit aria de colaboratori, impunându-se, prin calitate, fiind receptată ca atare de cititori și colegii de breslă.

Luna de lună, în paginile sale, se regăsește cam tot ceea ce Teleormanul de azi are mai valoros în materie de literatură, cultură și artă, dar și creatori din diferite zone ale țării, membri ai Uniunii Scriitorilor. Astfel, aici au publicat, de-a lungul anilor: Gabriel Chițu (vicepreședintele Filialei București - Poezie a Uniunii Scriitorilor), teleormăneanul stabilit în Capitală, Ștefan Mitroiu, premiat de Academia Română și de Uniunea Scriitorilor, craiovenii (originari din Teleorman) Gabriela Ghiorghisoiu, Florea Miu și Cornel Mihai Ungureanu, bucureștenii Florentin Popescu (redactor-șef al revistei Bucureștiul literar și artistic), Rodian Drăgoi, Florin Costinescu, Marin Codreanu, Marian Nazat, Iuliana Paloda-Popescu, Cătălin Rădulescu, Bogdan Ionescu Luceanu (ambii premiați la Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”), Victoria Milescu, Maria Postu, Ada Carol, Ștefan Clobanu, Aureliu Goci, Mihai Păcuraru, Mișoara Bahna, Simona-Graziu Dima, olenii Cornel Vasile și Ion Georgescu, constanteanul Ovidiu Dunăreanu (redactor-șef al revistei Ex Ponto), ieșenii Emilian Marcu și Lucian Teodosiu, scriitorii din Brașov, Buzău, Giurgiu, Vrancea, Olt, Covasna, poeți, prozatori și publiciști teleormăneni Gheorghe Filip, Stan V. Cristea, Șerban Tomșa, Florina Isache, Dan Miron, Dumitru Vasile Delceanu, Liviu Comșa, Romulus Brâncoveanu, Picu Păun, Lucian Paraschivescu, Theodor Răpan, Ion Iaurum, Florin George Tănase, George Băicoianu, Nicoleta Stăvărache, Anton Tiana, Cornel Basarabescu, Ioan Romeo Roșianu, Alexandru Cutieru, Doina Zărnoianu, Ștefan Stan, Liviu Nanu, Ștefan Vida Marinescu, Stelian Ceapuru, Cristian Gabriel Morar, Iulian Bitoleanu, Nicolae Dina, Victor Gabriel Osăceanu...

Punctul de rezistență al *Caligrafului* îl reprezintă, desigur, conudenții noștri. Aici a debutat sau a continuat să publice noua generație de scriitori teleormăneni. O generație talentată și care și-a pus numele pe scrieri relevante: în poezie, proză, critică și istorie literară, eseistică, publicistică, drept urmare, parte din compoziții săi fiind primita în Uniunea Scriitorilor: Florea Burtan, Stan V. Cristea, Ana Dobre, Gheorghe Filip, Iulian Chivu, Ștefan Vida Marinescu, Liviu Comșa, Șerban Tomșa, Nicoleta Milea, Cornel Basarabescu, Domnița Neaga, Constantin T. Ciubotaru, Florina Isache, Doina Cherecheș, regretul Gheorghe Stroe.

Înălcă de la apariția sa, revista *Caligraf* s-a implicat în tot ceea ce însemnată viața culturală a județului: organizează colocviu, simpozioane, spectacole literar-muzicale, lansări de carte, face parte din jurii unor manifestări de largă rezonanță.

De asemenea, participă, prin redactorii și colaboratorii săi, la „Gala scriitorilor români”, la recitaluri poetice și întâlniri cu cititori organizate de (să) la Uniunea Scriitorilor. Membră a ARIEL (Asociația Revistelor, Imprimeriilor și Editurilor Literare), este prezentă la reunii specifice, alături de cele mai prestigioase reviste: România literară, Luceafărul de dimineată, Viața Românească, Arges, Ex Ponto, Ramuri, Steaua...

Meritorie este, credem, și strădania revistei de a-și recompensa colaboratorii, prin acordarea Premiilor Caligraf. Demers concretizat, la fiecare sfîrșit de an, prin deschiderea manifestării de Consiliul Județean Teleorman (respectiv Centrul Cultural Teleorman, editorul noii serii) față de creatori și scrișii lor.

După două decenii de apariție neîntreruptă, revista *Caligraf*, având și prestigioasa egida a Uniunii Scriitorilor din România, are, aşadar, tot dreptul să-și releve izbănzile! Și, după cum se poate constata, nu sunt puține.

Florea Burtan

Colaboratorilor și cititorilor noștri,
sănătate, bucurii,
La mulți ani!

George Cosbuc

Colindătorii

Cad fulgii mari, încet zburând
Să-n casă arde focul,
Iar noi pe lângă mama stând,
De mult uitărăm jocul.
Demult și patul aștepta,
Dar cine să se culce?
Rugătă, mama repeta
Cu glasul rar și dulce

Cum sta pe paie-n frig Hristos
În ieșea cea săracă,
Să boul cum suflă milos,
Căldură ca să-i facă,
Drăguț un miel cum i-au adus
Păstorii de la stână
Să ingeri albi căntău pe sus,
Cu flori de măr în mâna.

Și-auzi! Răsar cântări acum,
Frânturi dintr-o colindă,
Și vin mereu, s-opresc în drum,
Se-aud acum în tindă –

Noi stăm cu ochii pironiți
Să fără de suflare:
Sunt ingeri din cer veniți,
Cu Leroi, Domnul mare!

Ei cântă-năltător și rar
Cântări de biruință,
Apoi se-ntorc și plâng amar
De-a ludei necredință,
De spini, de-ostași, și c-a murit...
Dar s-a deschis mormântul
Și El acum e-n cer suit
Și judecă pământul.

Și până nu tăceau în prag,
Noi nu vorbeam nici unul –
Sărac ne-a fost, dar cald și drag
În casă-ne Crăciunul.
Și când târziu ne biruia
Pe vatra caldă somnul,
Prin vis vedeam tot flori de măr
Și-n fașă, mic, pe Domnul.

- Istorie literară ● Cronică literară ● Chenar liric ●
- Note de lectură ● Profil liric ● Proză ● O monografie ●
- Consemnări ● La aniversără ● Diaspora literară ●
- Gânduri de scriitor ● Oaspeți la Caligraf ● Restituri ●
- Meridiane literare ● Revista revistelor ● Colinde, colinde ●

Centrul Cultural Teleorman

Instituție cu vechi și valoroase tradiții, Centrul Cultural Teleorman (denumirea oficială: Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale) își desfășoară sub autoritatea Consiliului Județean Teleorman, având în structura sa următoarele compartiamente: Ansamblul de cântece și dansuri „Burnasul”, Școala populară de artă și Meserii, Compartimentul de cercetare, conservare și promovare.

Printre manifestările sale emblematice amintim: Festivalul-concurs Național de Muzică Ușoară „Ghiocelul de Aur”, devenit din 2016 „Alexandria Pop Fest”, Festivalul-concurs Național de Muzică Populară „Pe Deal la Teleormânei”, Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”, Festivalul Național de Literatură „Zaharia Stancu”.

Ansamblul „Burnasul”

Ansamblul profesionist de cântece și dansuri „Burnasul” este alcătuit din: Grupul vocal bărbătesc „Burnasul”, Orchestra de muzică populară, și Formația de dansuri populare.

A fost înființat în anul 1990 și a devenit în scurt timp un important mijloc de reprezentare și valorificare a creației populare, atât în Teleorman, cât și în întreaga țară. Valoarea acestuia a fost recompensată cu înalte distincții la numeroase festivaluri autohtone și internaționale, Italia, Belgia, Egipt, Siria, Iordania, Turcia, Spania, Bulgaria sunt căteva țări în care mesajul spiritualității românești a fost transmis prin frumoasele dansuri, cântece și costume populare.

Orchestra

S-a remarcat prin stilul authentic de interpretare. Alternanța orchestrală, între taraful tradițional (tambal, vioară, cobză, flaut, nai) și formația completă cuprinzând și clarinetul, acordeonul și trompetă, reușește să asigure o înaltă ținută a acompaniamentului spectacolelor.

Grupul vocal bărbătesc

Având o vechime de 20 ani, Grupul vocal bărbătesc „Burnasul” (coordonator, Cristian Dumitru) a reușit, prin eforturi deosebite, pasiune, talent și o puternică dragoste pentru cântecul popular, să urce treptele afirmării, ajungând să devină, în prezent, o formație artistică reprezentativă a folclorului autentic românesc.

Formația de dansuri populare

Suitele de dansuri populare ale formației (instructor-coregraf, Nelu Urucu) cuprind piese coregrafice din toate zonele țării, de o frumusețe inegalabilă și o mare valoare artistică și documentară.

A participat, de-a lungul timpului, la o serie de manifestări culturale de largă rezonanță, în calitate de invitat special: Festivalul Național „Maria Tanase”, Festivalul de datini și obiceiuri „Tradițiile Verii” (Craiova), Festivalul Internațional de Folclor „Muzici și Tradiții în Cîmpia” (București), manifestare realizată în parteneriat cu TVR, Festivalul Internațional de Folclor „Ceahlăul” (Neamț), Festivalul de muzică, tradiții și obiceiuri de iarnă „Leru-i-lei” (Brașov) s.a.

De asemenea, Ansamblul a fost invitat la numeroase emisiuni TV și radio: „Tezaur Folcloric” – TVR, emisiune realizată de Marius Murărescu, „O dată-n viață” – TVR, emisiune realizată de Iuliana Tudor și Elise Stan, „Popasuri folclorice” – TVR2, emisiune realizată de Maria Tanase Marin, „Teo-Show” –

Kanal D, „Răi da Bunii” - Antena 2, „Lada de Zestre” - Radio România Antena Satelor etc.

Scoala populară de artă

A fost înființată în anul 1978, la Alexandria, pentru a veni în sprijinul și pregătirea celor interesati de diferite genuri de muzică, teatru, pictură. Școala oferă cursuri de pian, chitară, vioară, percuție, nai, flaut, canto, ateliere de creație (coliere handmade cu pasta fimo, ornamente din lut polimeric, ceasuri de perete în tehnică servetelului etc), care în funcție de disciplină, durează între 2 și 5 ani.

În cadrul școlii, își desfășoară activitatea și Trupa „Arhaic”, condusă de Nicolae Dobos – voce, blockflote, flaut irlandez, caval, duduk.

Centrul cultural Teleorman, împreună cu această trupă, a realizat proiectul „Camerata cantorială”. Acest proiect a reprezentat o premieră, atât pentru publicul iubitor de cultură, cât și pentru organizatorii. Programul cuprinde recitaluri de poezie din autori clasic și contemporani, muzică folk și muzică clasică în interpretarea trupei și a elevilor școlii populare de artă.

Trupa de teatru „Scenik”, alcătuită din elevi ai Școlii populare, a prezentat piese în regia lui Nicolae Dobos, precum: „Serpentina” de Paul Everac, „Rămân cu mine” de Dan Tăchilă, „Salopeta” de I.D. Sărbu.

Iată, fie și succint, câteva repere privind structura și activitatea unei remarcabile instituții culturale, integrată în păstrarea și ducerea pe mai departe artei, a bogatului și valorosului nostru folclor teleormanean și național.

Cărți primite la redacție

RADU-ILARION MUNTEANU

Valentin Busuioc

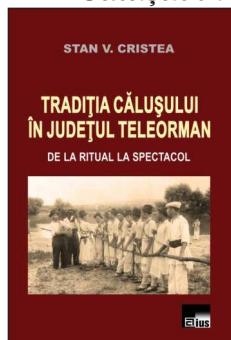
OVIDIU M. CUREA

VILIA BANTA

Călușul în Teleorman

Editată de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Teleorman, la

Editura Aius din Craiova a apărut, în condiții grafice deosebite, o lucrare de excepție: *Traditia Călușului în județul Teleorman. De la ritual la spectacol* (ediția a doua, revăzută și adăugită, 428 p. + LX planșe cu ilustrații color + 2 hărți), semnată de istoricul literar și publicistul Stan V. Cristea. Volumul cuprinde, în baza bibliografiei de referință și a cercetărilor de arhivă și de teren, tot ce s-a putut aduna în legătură cu acest obicei și obiceiul matematic pentru Teleorman, care, din păcate, în ultimii ani, a rămas să fie reprezentat doar pe scenă. Tradiția lui merită, însă, o astfel de monografie! (F.B.)

Caligraf

Revistă de cultură

Editor:
Centrul Cultural
Teleorman

Apare sub egida
Uniunii Scriitorilor
din România

FLOREAN BURTAN
redactor-șef

STAN V. CRISTEA
secretar general de redacție

Ana Dobre, Ștefan Mitroiu, Nicoleta Milea
Tehnoredactare: Vladimir Mutu

Revista Caligraf este membră a Asociațiilor Revistelor, Imprimeriilor și Editurilor Literare (ARIEL), înființată în baza Hotărârii judecătorești și recunoscută de către Ministerul Culturii. Revistă fondată de Ziarul Teleormanul.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor acestora. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Revista Caligraf este editată de Centrul Cultural Teleorman - director, Ileana Popa.

ISSN 2734 - 4215 / ISSN-L 1582 - 1412

Adresa redacției: str. Ion Creangă, nr. 52 - 54, Alexandria, județul Teleorman

În atenția colaboratorilor: textele se trimit în format electronic, cu diacritice, la următoarele adrese de e-mail:
floreaburtan@yahoo.com; stan_v_cristea@yahoo.com

Istorie literară

Stan V. Cristea

Ion Minulescu. O buburuză pe reverul poetului

O nouă ediție a unui insolit volum – Ion Minulescu, *Scrisori către Rose*, ediția a doua, îngrijită de Rodica Pop, rezăvăță și adăugită (Buc., Ed. Muzeul Literaturii Române, 2020, 227 p. cu facs. și ilustr.; prima ediție, la aceeași editură, în 1918, cu 147 p. cu facs. și ilustr.), readuce în discuție importanța corespondenței unor scriitori pentru istoria literară (în ultima vreme, aceeași prestigioasă editură ne-a oferit câteva asemenea exemple, respectiv: Gala Galaction, „Scrisori către sora Zoe”, 2015; Nae Ionescu, Elena Margaret Fotino, „Corespondență de dragoste”, 2016; Radu Stancu, „Scrisori către Doti”, 2016). Volumul redidat de Rodica Pop insistă să aducă în atenția publicului și a istoriei literare o „seventă de viață privată a celebrului poet”, pe care însă absolut nimenei dintre cei care i-au dedicat monografii sau studii n-au pomentit-o.

Scrisorile lui Ion Minulescu către Rose Kitzmann au ajuns la cunoscutul colecționar și anticar ieșean Dumitru Grumăzescu, care le-a cumpărat, prin 1905, provocat fiind să vină la București, spre a se întâlni cu deținătoarea lor, de către Dan Silviu Boerescu, student pe atunci (la terminarea facultății, va ajunge, pentru trei ani, profesor de Limba și literatura română la Roșiorii de Vede, în județul Teleorman). Scrisorile fusese lăsată de Rose Kitzmann, la plecarea definitivă în Israel, în 1960, unei nepoate (pe neavând copii), care le rândul său, când a urmat-o peste cătiva ani, le-a lăsat unei prietene comune, Silvia Ionescu, de la care le-a cumpărat anticarul ieșean, împreună cu un număr redus de lucruri și obiecte personale.

La peste 70 de ani de la moartea lui Ion Minulescu, Dumitru Grumăzescu încredințeașă Rodicăi Pop un număr de 22 de scrisori, 8 cărți postale și două fotografii, spre a fi publicate, întregind astfel un omagiu adus poetului. Însă, după moartea colecționarului, familia să a descoptă înca 32 de scrisori (unele dintre ele, doar simple biletete) sau mesaje scrise direct pe piele, 11 cărți postale și patru fotografii ale poetului, pușe și ele, de către fiica anticarului, Ionuța Veronica Iwanaga (trăitoare în Japonia), și fostă sa soție, Elena Stirban, la dispoziția Rodicăi Pop, spre a fi publicate. În acest fel, editura rezăvăță și adăugită a volumului cuprinde un număr de 73 de înscrișuri (respectiv 54 de scrisori, biletete și mesaje și 19 cărți postale), integrate într-o cronologie care nu o mai respectă pe cea de la prima ediție și însotite de cele 6 fotografii (patru fotografii-portret, o fotografie cu poetul la malul mării, iar o altă împreună cu soția sa, Claudia Millian).

Dintr-un dialog cu fiica poetului, Mișoara Minulescu, colecționarul Dumitru Grumăzescu înțelesese că gestul publicării scrisorilor ar fi, însemnat o jignire adusă memoriei mamei sale, Claudia Millian, care stăsește despre relația soțului său cu Rose Kitzmann, dar o tolerase. Însă, cum precizează editoarea volumului, atât Mișoara Minulescu, cât și Dumitru Grumăzescu au acceptat ideea că „povestea aceasta nu mai era, totuși, un subiect de cencani, să cum ar fi fost catalogată în timpul vieții celor doi corespondenți” (p. 8). De aceea, Rodica Pop publică scrisorile respective cu convingere că „destinul unor asemenea documente, la fel ca al jurnalelor intime, este unu vizibil; dacă nu au fost distruse la timp, este firesc să devină publice” și „după expunerea lui Eugen Simion - să „forțeze porțile literaturii” (p. 8); astfel de documente dău certătorilor și cititorilor posibilitatea „să vadă care au fost conjuncturile sentimentale ale unor poezii sau să observe doza de autenticitate a felului în care Ion Minulescu înțelegea să-și exprime emoțiile” (p. 9). Biografia sa, înregățită și de această perspectivă epistolată, oferă o sansă în plus pentru mai bună înțelegere a operei

Aflându-se în față unui număr restrâns de documente și de informații care decurg din acestea, Rodica Pop prezice că elibărarea volumului pe două pagini: pe o parte, trece în revistă, prin episodice esențiale, biografia lui Ion Minulescu, iar pe de altă parte, transcribe documentele și le însotesc de fasimile și ilustrații, spre a reda că mai fidel

imaginea și dimensiunile relației dintre cei doi corespondenți.

Din biografia lui Ion Minulescu, Rodica Pop nu reține decât acele aspecte care au relevanță pentru ceea ce va însemna înțelegerea relației sale cu Rose Kitzmann. Să anume, pornind de la realitatea că Ion Minulescu, ca poet, este exponentul unui „simbolism tardiv”, care i-a format reputația de „maestrul simbolismului” (Ion Trivale), „vestitorul poeziei moderne” (Geo Bogza), „adevărat steag al simbolismului” (Eugen Lovinescu), „agentul cel mai activ al simbolismului” (Serban Cioculescu), Rodica Pop face apoi apel la modul cum a fost văzut poetul de către E. Lovinescu, Tudor Arghezi și G. Călinescu, care i-au catalogat opera ca „un bun de larg consum”. În același timp, editoarea nu poate trece peste prezența lui Minulescu în mediul cafeanelor literare ale Bucureștiului, fiindcă multe poezi și amintiri despre boemă de altădată îl au ca personaj central pe poet, care era „o prezență vie, activă, o fire expansivă, era vocal, enervant și simpatic, ieșea în evidență pentru că facea tapă și bătea cu pumnul în masă de se eternuera cafeaneaua” (p. 13), asemenea amintirii parvenindu-ne, mai ales, de la Radu Gyr și Claudia Millian. Comportamentul minulescian în acest mediu părea să fie dovadă vie a „boalei de origine divină” de care era convins că suferă și de care, după cum spune într-o mărturisire, „medicii din tără nu aveau nicio cunoștință”, de acea hotărâșă să părăsească Facultatea de Drept din București, acuzaându-și profesorii că nu au stăut să-i aprindă dragostea pentru studiul Dreptului, și să plece la Paris, spre a-și găsi leacul. În capitala Franței, timp de cinci ani, și-a administrat medicamentele „miraculos și diabolic” contra „boalei” de care suferă: versurile lui Baudelaire, Rimbaud, Gérard de Nerval, Tristan Corbière, Jules Laforgue, Lautréamont, Alcyosius Bertrand, Jean Moréas, Paul Fort și alti poeti. Deși nici profesorii francezi n-au reușit să-i aprindă dragostea pentru studiul Dreptului, întâlnirea cu lumea pariziană, pe care mama sa o așaștă și i-a adus la Paris, să-i aducrea în cadrul său avea să toace aici moștenirea rămasă de la soțul său), a fost hotărât pentru destinul lui Ion Minulescu. La Paris, la combinația „viață frivoluă cu preocuparea asiduă pentru lectură și cultură, în general”, a lagat pretenții cu poeti, prozatori, sănșoneti, pictori, celebri, găsind aici „oameni care împărtășeau idealurile, pasiunile, dragostea de viață și cu care a comunicat într-o limbă poetică pe care o sănătoșă teotropivă” (p. 20). Abia la întoarcere în ţară, în 1905, atrage atenția, prin poezia „Cântec de drum” publicată în „Revista albă” din Geneva, și tinde spre încadrare în curențul simbolist. Dar răstimpul petrecut la Paris rămâne esențial pentru calea pe care avea să-și poartească cu volumul să dea, „Române pentru mai târziu” (1908). Odată cu Ion Minulescu, simbolismul românesc a intrat în fază de maturitate, iar popularitatea neașteptată a poetului va duce la naștere „minulescianismul”, la care a contribuit poetul însuși, prin modul său aparte de a se manifesta și prin înțelesurile de interpretat propriile sale opere. O lectură publică din propriile versuri se transformă într-un adevărat spectacol, prin regia și originalitatea gestică și vestimentară (de asemenea spectacolele au avut parte și înțellectualitatea din orașul Turnu Măgurele, unde poetul a ajuns în trei rânduri, respectiv la 22 mai 1938, împreună cu Gheorghe Brăescu, în februarie 1942, împreună cu Al. Caban și D. Iov, și la 7 iulie 1943, împreună cu Pan Halippa, Virgil Cărianoopol și Alexandru Negură).

Pe de altă parte, în viață privată a poetului intervine relația cu poeta Claudia Millian (casatorită întâi cu Christu N. Dumitrescu-Cridim), care i-o născuse pe Mișoara Laurentiu, la 10 august 1911, casatorie având loc în aprilie 1914, evenimente ce vor determina ulterior la poet un cult pentru cămin și mici marote gospodărești. De asemenea, intrarea în viață publică, începând cu anul 1914, când a fost numit director de cabinet la Ministerul de Internă (până în 1918), îl determină pe Ion Minulescu să îa viața practică în serios și să „gândească

dincolo de porunca răscolitoare a poeziei”, iar când a fost numit, în 1922, director general al artelor în Ministerul Cultelor și Artelor (până la pensionare, în 1941), a simțit că „este valorizat ca poet și om” (Claudia Millian). În acest răstimp, se vor manifesta asidu postușie pentru artă și cea de colecționar: dar și prietenia cu artiști și scriitori, în paralel cu atenția acordată creației proprii (poezie, proza, teatru).

Disponibilitatea lui Ion Minulescu spre aventură și succesul la femei i-au dat curajul să-i trimită un biletel unei tinere roșcate, zările într-o lojă, pe cănd era director al Teatrului Național din București (în perioada aprilie-noiembrie 1926, în paralel cu aceea de director general al artelor în Ministerul Cultelor și Artelor). Ion Minulescu avea atunci 45 de ani și acesta este începutul „unei povestiri de dragoste care a durat, cu susțină și bucurări, până moarte poetului” (p. 46). Tânără evreică, minunată, roșcată și cu mulți pistrui, era Rose Kitzmann, pe care poetul o botăză „Coccinella” (Buburuță) și căreia îl dedică aceste versuri: „Coccinélă, Coccinélă, Coccinélă, Vagabonda tunsa și rebelă! Coccinélă, microscopici insectă! Cu privire și cu înimă suspectă! Ce faci tu pe-acolo pe la Uz? Tipi cu-aceiasi voce de obuz?/ Săgeți cerul, munții și copaci! Cum faci să te-apucă toti drăguții?/ Sau acum ești... moale și duioasă,/ Coccinélă pacătoasă și... gustoasă!...” (p. 70). Însă, biletelul care pare să certifică începutul povestii de dragoste dintre cei doi este acesta: „6.VIII.926 / Drăga prietenă, / Dă-mi voia să-ti tulbir existența absentă în care te-ai cufundat ca în *Vizul unei nopti de vară* și să roagă pentru mea prietenă zisă și „Coccinelle” să mi se mariate și sub forma unei femei adevărate. Dacă nu-mi găsești nicio vină, trimite-mi doar vorbe și întîmni mănușă să ti-o sărăt / I.M.” (p. 55). De vreme ce folosește expresia „să mi se mai arate”, este evident că poetul o cunoște pe Rose înainte de data de 6 august 1926, când îl adresează aceste rânduri. Urmează scrisorile din 19 August, 24 august și 28 august 1926, reținând apoi scrisoarea din 26 iunie 1928 (după ce poetul primește de la Rose o epistolă trimisă din Valea Uzului) și pe cea din 3 septembrie 1929, urmată apoi de alte nedate. O scrisoare evocă o întâlnire la Brașov sau la Predeal, fiind însotită de poezia „Românta femei” (p. 78), iar o altă scrisoare în versuri este intitulată „Metamorfoza lui Gogu” (p. 80), datând de prin 1930 sau 1931. La fel, o vedere este trimisă din Dorohoi – pe cănd era un frig „de-a înghețat și soldații eroi” –, iar o altă din Brașov – „orsul să vânturi care se bat cap în cap” –, o altă vedere fiind expediată de la Paris (când o înștiințează pe Rose că pleacă la Londra, gândindu-se la ea, pe cănd era și la Viena).

Cel mai deosebită editoare Rodica Pop a întrepără serioase investigații, n-a reușit să afle mai multe despre Rose Kitzman; nu ne spune decât că, pe majoritatea pliurilor, figurează o adresă (Str. Biserica Pantelimon nr. 4), nu și stampila poștei (poetul folosind, poate, serviciile unui curier), cu excepția veșărilor, care sunt stampilate (în ciadă putem deduci cu usurință de unde erau trimise), precum și faptul că pe unele pliuri, destinatară este numita Rose Stănescu – când l-a cunoscut pe poet, era nemărită, dar mai târziu i-ar fi cerut poetului să se căsătorească cu ea, însă acesta a refuzat-o, iar din răzbunare s-ar fi mărit, revenind în cele din urmă la poet; numele de „Stănescu” poate să indice fie că acesta era numele unui cu care l-ar fi „înselat” pe poetul gelos, fie al unuia cu care a fost mărită pentru scurt timp, după cum ar reieși din scrisoarea în limba franceză, din 25 iulie 1927 (p. 61-62). Informațiile pe care editoarea le-a aflat de la Silvia Ionescu (cea care vinde scrisorile lui Dumitru Grumăzescu) au fost confirmate și de Mișoara Minulescu, fiica poetului.

Cădăcădă editoarea Rodica Pop a întrepără serioase investigații, n-a reușit să afle mai multe despre Rose Kitzman; nu ne spune decât că, pe majoritatea pliurilor, figurează o adresă (Str. Biserica Pantelimon nr. 4), nu și stampila poștei (poetul folosind, poate, serviciile unui curier), cu excepția veșărilor, care sunt stampilate (în ciadă putem deduci cu usurință de unde erau trimise), precum și faptul că pe unele pliuri, destinatară este numita Rose Stănescu – când l-a cunoscut pe poet, era nemărită, dar mai târziu i-ar fi cerut poetului să se căsătorească cu ea, însă acesta a refuzat-o, iar din răzbunare s-ar fi mărit, revenind în cele din urmă la poet; numele de „Stănescu” poate să indice fie că acesta era numele unui cu care l-ar fi „înselat” pe poetul gelos, fie al unuia cu care a fost mărită pentru scurt timp, după cum ar reieși din scrisoarea în limba franceză, din 25 iulie 1927 (p. 61-62). Informațiile pe care editoarea le-a aflat de la Silvia Ionescu (cea care vinde scrisorile lui Dumitru Grumăzescu) au fost confirmate și de Mișoara Minulescu, fiica poetului.

*Că într-o zi și în cea de după,
Zădărindă, iar că nu vom răsu;
Nici nu mă săz, nici lume nu răsu;
Să nu răspândească mi-o ză.
Ion Minulescu*

ION MINULESCU

Scrisori către Rose

colecția POSTSCRIPTUM

înțelege și alta!... Eu mi-am dat seama, din prima zi, că tu nu poți fi femeia unui singur bărbat și te-am iubit așa cum te-am găsit, nu cum aș dori, poate, să fi. Dragostea mea a fost spontană și absurdă ca un glont de armă scăpat fără voie. Ea a trebuit să mă ucida mai întâi pe mine, să că te poată crea pe tine așa cum voiam eu să fi, desi stiam bine că n-ai să poti fi niciodată așa. Tu, însă, fi-nai putut, fie n-ai vrut să înțelegi același lucru și la mine. Deacă am ajuns aici unde ne gasim acum, este că-n-am iubit mai mult vitrina în care ne-ai plăcut să ne expunem, prestația de amanț și nu esența sufletului care ne îmbrăcăse orbește pe unul în brațele altuia.”

Chiar dacă editoarea Rodica Pop a întrepără serioase investigații, n-a reușit să afle multe despre Rose Kitzman; nu ne spune decât că, pe majoritatea pliurilor, figurează o adresă (Str. Biserica Pantelimon nr. 4), nu și stampila poștei (poetul folosind, poate, serviciile unui curier), cu excepția veșărilor, care sunt stampilate (în ciadă putem deduci cu usurință de unde erau trimise), precum și faptul că pe unele pliuri, destinatară este numita Rose Stănescu – când l-a cunoscut pe poet, era nemărită, dar mai târziu i-ar fi cerut poetului să se căsătorească cu ea, însă acesta a refuzat-o, revenind în cele din urmă la poet; numele de „Stănescu” poate să indice fie că acesta era numele unui cu care l-ar fi „înselat” pe poetul gelos, fie al unuia cu care a fost mărită pentru scurt timp, după cum ar reieși din scrisoarea în limba franceză, din 25 iulie 1927 (p. 61-62). Informațiile pe care editoarea le-a aflat de la Silvia Ionescu (cea care vinde scrisorile lui Dumitru Grumăzescu) au fost confirmate și de Mișoara Minulescu, fiica poetului.

Cădăcădă editoarea Rodica Pop a întrepără modul concret. La 24 august 1926, totuși, i se confesează lui Rose în legătură cu preoccupările sale scriitoricești: „Hai – îi scrie – să-ncerc un sistem nou pentru distractia femeiei care pretinde că iubește un scriitor. Lătă! Iți trimiț cinci fragmente din noul meu roman, care deși nou este totuși vechi, vechi de tot, te poate fi mai vechi, înțelegându-se la ea, pe cănd era și la Viena”. Într-o altă scrisoare, editoarea Rodica Pop îi spune că poetul a cunoscut unele susuri și coborări, are acoperire în căteva precizări facute de poet în scrisorile sale: dacă la 24 august 1926 o numea de Rose drept „Coccinélă scumpă, dulce și definitivă”, la 16 decembrie 1926 i-a spus că poetul este „de-a inghețat și defuncță” și semnează cu „Prietenul defuncț” (p. 62-63); un biletel spune mai mult decât o lungă scrisoare: „Voilà pourquoij j'aimais Rosine, Dac Rozina? Rosina m-a iubit pe mine?”...” (p. 77); într-o altă scrisoare, îi scrie: „Sunт un incorigibl sărac cu duhul care de trei ani aproape nu stie să-și spună decât că te iubește.” (p. 79); iar altădată îi mărturisește, precum un adolescent: „Coccinellă scumpă, îți scrii rândurile astea din odăția în care ne-am iubit pentru înțâia oară.” (p. 86); în fine, într-o altă scrisoare: „Duminică, 13 martie, ora 10 noiaptea”, își devolăze propria tribulație: „Eu te-am înțeles de la început. Tu, însă, pe mine, nu m-ai înțeles. A iubi și una, și a

Cronică literară

Ana Dobre

Amnezia ca refugiu în propria viață

Pe o structură clasică – cele 15 capitole fiind încadrate de *Prolog* și de *Epilog*, cu narare liniară, cu scurte flash-uri retrospective, obiective, cu inserții subiective din perspectiva unui personaj reflector, Angela Dina Moțățianu construiește în *Amnesya** o narativă incitantă care are toate ingredientele modernității: imprecizia, fragmentarismul, desubstancializarea.

Prerotatoarea nu renunță cu totul la poveste, doar că o ambiguiizează, o relativizează, recompunând-o prin mici sevențe, ca-ntr-un puzzle, intersectând realul cu fantasticul, alegând nu moment bine precizat: toamna, pe 10 octombrie, când Steliană împreună cu Rada și Liza sărbătoresc, la ceainică *Insomnia*, din pasajul Macca-Villacrosse, ziua vârstnicilor. Simbolismul toposului este implicit povestii. Intriga povestii nu mai este dată ca-n proza clasică, de un conflict între personaje sau de unul intrapersonal, psihologic. Angela Dina Moțățianu preferă intriga fantastică, drept motor al acțiunii: avertismentul primit ca SMS de Steliană, privind proximitatea morții: la ora 17.00, acasă.

Faptele se vor înscrie în perspectiva relației cauză-efect și vor fi motivate de dorința de a se opune necunoscutului, evitând/sustrângându-se, atitudine antimioritică!, eventualității morții. Din acest punct de vedere, tema ar ilustra tragedia omului prin ideea relației inegale cu destinul. Pentru a se sustrage destinului neierfărător, Steliană va proceda asemenea tuturor personajelor din literatura lumii care au precedat-o: încearcă să zădărnicăcescă înfăptuirea avertismentului, ocolind iluzoriu inevitabilul, plecând de acasă, rătăcind în labirintul orașului ca om al străzii, ca-ntr-un joc de-a-vătă ascunseseala. Sub masca acestuia anonimat, păstrându-și, totuși, identitatea individualizatoare, ea speră, ca în riturile populare, să se ascundă, să se camuzeze pentru ca moartea să nu o găsească *acasă*.

Realul este asaltat de fantastic, un fantastic magic, acceptat ca parte a miracolului lumii, sau straniu, ca ruptură de nivel în normalitatea existenței, întreținând ambiguitatea și imprecizia necesare acceptării necunoscutului metafizic.

Momentul intruziunii fantastice sunt în cuantele realului („După ceasul tăinut fatidic, simțea că-ri murit ca să învieze iar. Se minuna singură că de repede îi uitase pe toți...”*) crează ambiguitatea prin imposibilitatea de a opta decisiv pentru o soluție explicabilă fie prin rațiune, fie prin miracol. Uitarea, *amnesya*, este, pentru Steliană, soluția salvătoare, o soluție existentială de salvare a ființei ultragiate, amenințată de moarte prin însăși condiția iminentă, tragică.

Spațiul epic redesenează

contururile unui București contemporan, mitizat, însă, ca reflexie a mitului labirintului, în care personajele pur umbre care se agită la suprafața unui real supus efemerului, evanescentului, relevat, însă, în dimensiune obiectivă, istorică, recognoscibil după *topoi* – răscrucăea M2-M5, la care se adaugă motivele modernității – metroul, integrat schemei mitizante ca parte a labirintului. Astfel, spațiul bucureștean capătă, ca în proza eliadică, însemnările unei geografii mitice și devine scenă pe care evoluază toate celelalte personaje în jurul Stelianei și al lui Sebastian Putere, personajele principale.

epic ambiguiizează povestea, căci lanterna aceasta oferă, un fel de dar al grecilor..., luminează intermitent și sevențial: „Unele personaje reflectă gândurile lui Roger Martin du Gard: «Viața ar fi imposibilă dacă ne-am aminti totul, important este să alegem ceea ce trebuie să uităm». Altele și-au creat inconștient din uitare un sistem de apărare a granitelor proprietății efemerității”. Personajele luptă împotriva amneziei, o acceptă vremelnic, „se tem de trecut ori se bucură de iluzia unui viitor oarecare”. Amnesia ca anamneză, în sens platonician, aşadar. Dar și (mai ales!) amnesia ca soluție individuală de selecție, opțiune pentru exercitarea liberului arbitru pentru afilarea măntuirii. Ambiguizarea verbului *măntuī* include sensul a termina, a sfârși, referitor la posibilul final, dar și pe cel de transcendere, înțeles ca regăsire, eliberare, ca *metanoia*, aşadar.

Aceste sensuri sunt transfigurate epic prin tehnică destinelor paralele, în echațiile cu necunoscute ale Stelianei și ale doctorului Sebastian Putere, personajul care trebuie să reveleze *puterea*, forță interioară, de care dispune, forță regeneratoare, necesară pentru a înfrunta obstacolele, pentru a da coerență viații. Întâmplările prin care trece au valoarea unor probe de inițiere.

Un accident, poate *hybris*-ul anticilor, acea *vină tragică* neconștientizată, produce deturnarea destinului și în cazul Stelianei – SMS-straniu, care determinase *fuga* din fața viații/morții, și în cazul lui Sebastian Putere, *accident* care îl secătuise de *talantul* primit ca dar al diagnosticării și vindecării. Când *hybris*-ul e revelat, ei au sănă reîntoarcerii, sugestie inedită a mitului eternei reîntoarceri.

Firele epicului nu se dezleagă într-un deznodământ clar, clarificat printr-o soluționare în stil clasic a conflictului. Angela Dina Moțățianu preferă *finalul deschis*, optând, totuși, pentru soluția realistă, aceea care menține logica și coerența existenței, văzută ca *lumea noastră cea de toate zilele*, lume în care personajele nu-și pot ocoli, nici depășit destinul. *Măntuit*, personajul se reințoarce în spațiul său, în lumea sa, asumându-și condiția. Cei trei – Niculin, Hristea și Al Mic par mesageri ai altiei lumi. Ultimul detaliu („În momentele acestui crepuscul de seară, cei doi nu băgară de seamă strălucirea verzuie care-nfiorase trupul căluțului când se apropiese de Luna...”), cu sugestia animalului mitic psihopomp accentuează taina, menținând *amnesya*, una nu doar a personajului, ci a umanității.

* Angela Dina Moțățianu, *Amnesya*, Editura Biscara, București, 2020.

Chenar liric

Laurentiu Drăgușin

Ușa

Umblam cu o ușă în spate
fără margini, de ziua crăpate.

Cu dumincă înapoi și-nainte,
înveliți în atâtea cuvinte.

Prin orașele mari nu mai merg
fără oglinzi care ne sterg,

Urma pasilor dîntr-o mare
fără vise și fără uitare.

Numai iarba ne mai cuprinde,
Frigul din noi îl ia și îl vinde.

Când umblam cu o ușă în spate
printre statuile reci și sparte.

Umplere vie

Se va mai muta o zare,
se va mai umple o mare
peste ce se trebuie să fie
această mână târzie,
într-o unduire vie
în margine dîntr-o câmpie.

E poate în noi un jug
sau poate e și un plug
cu care se ară prin vise
rămase pierdute, inchise,
într-o noapte de jar
fără târmuri și far.

Și numai eu sunt de vină
că din această lumină
am luat începutul fierbințe
și sertarul cu alte cuvinte,
din care se vrea și se stie
că această umplere vie
ne cheamă și ne invie.

Teama de a fi prag

Din afară nimic
nu mai pot să ridic.

Am rămas încuiaț
într-o zi când am dat,
dintr-un munte, o lacrimă
și un zid căt o patimă
cerului meu din câmpie
pentru lume mai vie.

Nume nu am, pentru că sunt
uitare-n vânt și pe pământ
mai legam încă stele
cu doruri în ele
pentru cel ce va fi
împlinire de zi,
de o umbră atins
lângă focul aprins
într-o cale cu spinii.

Suflet bun

Sufletul meu o să-măpartă
pe la fiecare poartă
căte-un strop de apă vie
în dumnică pustie.

Pentru toți și pentru toate
cu lumina de se poate
pe o tăietură crudă
într-o ploaie ce ne udă

în dumnică pustie
ală naștere să fie
peste bobul din câmpie.

Suflete curat și bun
nu mai șiu să te adun.

Note de lectură

Nicoleta Milea

Minunata viață a personajelor

Multiplele valențe ale conceptului de personaj literar sunt strâns legate de viața socială, culturală, economică, istorică și etnică, de tipurile de raporturi care se stabilesc între individ și individ, între individ și comunitate, între om și individ, așa cum se reflectă realitatea imediată.

O perspectivă a înțelegerii personajelor din cu totul alt unghi decât cel cunoscut de noi până acum vine din spuse un volum scris de Horia Gârbea, dezvoltat, cu accent pe comportamente în permanent contrast cu o galerie de referință, care se dezvoltă ca o scenă de teatru, care se desfășoară ca o poveste, ca o legende, ca o povestire, ca o poveste de placere din amintirile de lectură, cu puține referiri la bibliografie. Încă am fost uitat eu însuși când am constatat că mă referisem la peste 140 de autori și la mai mult de 200 de opere (p.5)

Minunata viață a personajelor, eseu. *Editia III-a, rezăvăță și completată*, de Horia Gârbea, a apărut la târnă, dar prestigioasa editură Neuma, colecția Arcadia, 2020. Editor: Andreia H. Hedeș. Coperta și DTP: Gelu Iordache.

Unele dintre aceste eseu – afăram din *Cuvântul autorului la editia a treia* – au văzut lumina tipărită în 2008, la editura *Cartea Românească*. Alte eseu scrise ulterior și fost adaptate și rediditată carte în 2014, la editura eLiteratură. Ambele ediții se intitulează *Trecute vieți de fante și de bărbați*, cum este numit și primul capitol al ediției actuale.

Interacțiunea cu noi orizonturi implică scriitorul într-o formulă eseistică rafinată, erudită, inițiativă, anunțând drumul definirii de sine al cărții.

Citind **Minunata viață a personajelor**, ne delectăm, cu adevărat, și ne bucurăm de subtile voluțări, pe care le savurăm din plin, cu o conștiință, să fi cunoscut în prealabil opera și personajele care au constituit sursa de inspirație a esurilor acestei cărți pline de tâlcuță creației.

Complex, ca tehnică, unitar, ca atitudine a translației spiritului, Horia Gârbea împotrăvește „artă” receptării vieții personajelor, o artă supremă rafinată, interneată pe o naturalețe uimitoare, sporită de realismul protagoniștilor.

Cele 31 de eseuri stau sub semnul unor motouri sugestive și al unor personaje reprezentative pentru asocierea imagistică. Lor li se imprimează trăsături de compozitie și expresie ale unui fel de labirint optic pe care nimeni nu l-a înțipătură până acum în literatură noastră.

Personajele selectate sunt unele dintre cele mai apropiate de concretetă modului de viață al oamenilor adverăți, corespunzător tematicilor propuse: agresivii (**Agresivii, incăierări și arme**. Moto: „Fără palos, nici pistoale! Numai cu palme goale!” Anonim); *În frag palme, mă-negă!*? Mache, p. 28); beții (**Alcoolici și beții de personaje**. Moto: „Ce beau? Un pahar, două de bere pe zi! Mache, p. 22); boli (**Boli și doftori**. Moto: *Nu te jucă, soră; boala nu aleg!* O dame către Regina Elisabeta, p. 65); călătorii (**Glasul personajelor din tren**. Moto: *Noi stăm pe loc, doar trenul pleacă*. Ion Minulescu, p. 49); credința (**Credința și sfintirea personajelor**. Moto: „Să susțin! Un abur care se plimbă! Maria Moromete. Sufletul. Văsă susținel! Stâniță Ratiu, p. 90); lecturi (**Lecturile și biblioteca personajelor**. Moto: *Cum pierzi noaptea cu cetițil! G. Topărceanu, p. 71); porcile (**Personaje. Porcile și diminutive**. Moto: *Auzi! Eu yampi!* Stefan Tipătescu, p. 118); prostitutie (**Tărife, stoarfe, boarde**. Moto: *Depinde de dobito! Pentru tine ai fi cinci mi! O soție, p. 135), sex (**Pasiune și sex la personaj**. Moto: *Nevastă zice, pardon! Dezbrază-te, Ghijă și te culcă...* Ghijă Pristăna, p. 15); teatru (**Pe scenă, în arenă și pe lângă ele. Motto: Să juri că devin ca teatru**. Nae Grimea, p. 156); vestimentație (**Personajele lui I.I. Caragiale**. Vestimentația. Moto: *După porturi ne seamănă și fi negușor!* Dumitru Titircă, p. 173); *Rochii și mantouri!* Moto: *Mi se pare că exti prost îmbrăcat!* Wanda Serafim, p. 179) etc.**

Doar la primul pâna la cel din urmă eseu, totuși este convinsător, iar comportamentele personajelor, generatoare de idei noi în raport cu realitatea, esențializează simbolurile lumii exterioare. Memoria, personajele conservă asocierea de contrarii pe care el creator le salvează, propunându-le într-o carte inedită, care alcătuiesc masa critică a prozatorilor, poeților, și oamenilor de literă contemporani, a creatorilor de idei și opinii literare, de opere literare, de demnitate literară.

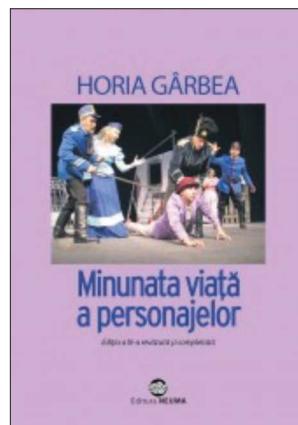
Adevărată forță a naturii încreiață într-un copil născut într-o zi de 3 ianuarie 1945 în satul Lera, comună Corbu, azi comună Chiojdia, județul Buzău, căntăreț dominator, cocosește, încă din oul sălocăresc, Florentin Popescu s-a făcut mereu remarcat, chiar dacă nu în permisă linie întâi a fostului regim politic-ideologic sau al descrierilor intereselor literare, ci în miezul tare al celor mai puțini și mai capabili să-și construiască sanctorile pentru monumentul literar dincolo de culisele relațiilor, în mod creativ, scriind și publicând, cu o fabuloasă putere de munca, carte după carte, atât ale săcăi și, ca redactor de cărți de editură, ale altora. Din propria creație este autorul a peste o sută de titluri, de la versurile din „Obsezia pasărilor” (volum de debut, 1970), „Diligenta cu păsări” la „O istorie anecdotă a literaturii române”, „Dicționar de mitologie orientală”, de la, să spunem, „Antologia poeziei religioase românești”, „Antologia poeziei românești de drogoste” până la seria de interviuri și comentarii „Seniorii literaturii noastre” (deocamdată 3 volume masive), „Eu v-am citit pe toti”

ca opțiune dificilă, dar posibilă.

Personajele sunt văzute de foarte aproape, indiferent de locul și statul pe care-l au în operă. Comportamentul, gesturile, reacțiile lor sunt urmărite cu o fină minuție, concomitent cu starea și impactul mediului asupra lor. Spiritul acut de observație îl ajută să extragă din orice împrejurare a protagonistilor elementul inedit, dominant de spiritul satiric uneori sau de nota sarcastică-umoristică altorei.

Horia Gârbea se bucură de toată libertatea de a observa cu ochi (ne)critic și lucid personajele în diversitatea lor individuală și socială, în nemurătoare intruchipări pe care îi conferă această realitate lirică. El nu analizează acele zone abisale ale trăirii personajelor, nu caută răspunsuri la întrebările ființei. Cu o deosebită luciditate demisificătoare, scrutează realitatea, observând implicațiile sociale, psihologice, etice.

Scriitorul imprimă tematicii propuse particularitățile compozitionale, de tehnică și stilistice diferite. Într-un spațiu deosebit de concentrat, surprinde personajele în mediu de viață, într-o atmosferă autentică și captivantă pentru cititor. Informații bogate, concentrate în imprezisibile asocieri, sunt polarizate, cind de parte pozitivă, cind de cele mai multe ori, de parte negativă, dar de fiecare dată verosimil: „Pentru personajele literaturii române „soarele râsare de la București”. Când literatura noastră a început, drăguță Doamne, a umbă copacel, capitala Valahiei, devenită apoi a Principatelor Unite (1862) și mai târziu a României Mari, se stabilise de secole pe malul Dâmboviței. În 1659, sub domnia lui Grigore Ghica, un ordin turcesc confisțează Bucureștiul drept capitală a Tării Românești. Cee ce cam era de pe vremea lui Radu cel Frumos, cu vreo două veacuri mai devreme. Autorii și personajele migrai spre ea, venind din Moldova sau din Transilvania aflată sub stăpânie străină. Da că unele capodopere ale literaturii se petrec în alte orașe sau sate, precum Humulești, Siliștea-Gumiștei, Urbea Z., aspirația generală și către București unde muscular le duce pe damele dintr-o urbe provincială La Bulivar

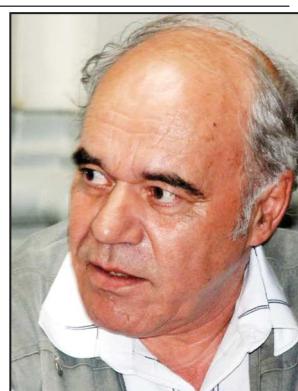

(adică la Grand Hôtel du Boulevard) unde vor locui cu ifos, vor vedea parazi și alte minuni.” (p. 150) Aceasta este introducerea unui savuros eseu, *Personajele și Capitala*, în care autorul se întrece pe sine în a-și prezenta determinările particularităților stilului, de o bogăție de revelată, concentrat, dar foarte bogată în idei subtile.

Nimic nu este convențional. Recepțăm personajul ca existență unică, iată esența lui! Esență pe care o putem înțelege sau intui totuși cea întrâna în relație directă cu această carte, reînnoitoare a universului lecturii. Conținut și formă pun în valoare mesajul de nouătate, în planul vizual și al vebului. Astfel, personajele scoț la iveală, pe lângă esențele lor, fete latente ale nebunătelor reverberări.

Attitudinea eseistului se manifestă într-un limbaj rafinat, provocat de efecte, de la ceea ce se vede, spre cauze, spre ceea ce nu se vede. Fără pedeșterie, dar și fară promovarea concepției critice, ană, ni se dezvaluie dinamică personajelor în acțiune, împotriva tabușilor acumulati de-a lungul timpului. Horia Gârbea își bucură cînd deschidezându-i căi noi de acces în recepțarea personajelor prin rostiri savuroase, când, ușor ironic deliberat, când fin sarcastic. Bogăția diversității efectelor reale sau posibile este evidentă.

Detasată de vizuirea clasica, **Minunata viață a personajelor** este apărajul unei temperamente literar-artistic rafinate, pentru care interpretarea și referința se constituie într-un mod original al afirmării de sine, în integrarea participării ei la universalitate.

Florentin Popescu – 75 de ani

Lumea scriitorilor a fost întotdeauna foarte agitată din cauze multiple. Căteodată apare nu se stie de unde că un scriitor de bine care împiezestă apele și devine prietenul tuturor, peste vremi și vremuri, un scriitor cu ușa deschisă și nerantă cuiva în față. Am cunoscut astfel de trăntitori de ușă, nu însă cu atât numeroase penibile, de altfel de oarecare circulație, de maestră în astfel de improbable atitudini.

Florentin Popescu este exact omul binedispus să cultive contrariul, el își zâmbește, te întrebă de sănătatea literară și este cel mai interesat dacă ai mai publicat o carte, pentru că pe celelalte, fiz, sig, și le cunoaște. Iți va comunica foarte repede diagnosticul; mult mai rar, necunoscuților, le sugeră că trebuie să se lasă de o treabă, dacă nu, în palmă, zaruri de izbândă. În anii și ani, de jur împrejur și-a alăturat grupuri și grupuri de prieteni literari, prieteni care sătăcă întotdeauna acel sprijin competent de găsit numai în opinile și condeiu unui specialist. Cuvintele sale au devenit de la legenda urbană: „Eu v-am citit pe toți!” Mai mult de atât, acești „toi” însuțescu sătăci și sute de articole critice de întărimpare, sub tutela cărora luatul în seamă se mândrește precum un campion cu lauri și cupele de învingător.

Filogog cu studii serioase, poet talentat și prozator, critic și istoric literar, monografist, jurnalist cultural, reporter, epigramist, memorialist, mitolog cu peste 50 de ani de studii și perseverențe în bibliotece, în redacții și la mese de scris, în tară, în Orientul Apropiat, de la Nîmiv la Babilon, Florentin Popescu este cel mai cunoscut, vînturat și recunoscut scriitor prin cercurile condeierilor de elită din

(deocamdată 7 volume), minunatele și caușicele și strălucitoarele „Povestiri din anul cocostului”, „Unsprășine povestiri și o făciune”. Nu în ultimul rând, inclusiv în numeroasele aparitii din seria „Portrete în penită” scoate la vedere într-o uriașă logie aproape întreaga galerie a scriitorilor din sudul României din primii 1970 până azi.

Cititor prea dedicat și perseverent, Florentin Popescu uită cam des că îl susține este un amplu creator ficțional și un poet cu impresionante vizuile. Il caracterizează, frumos și implicit, o exagerată grija de plantăjile acișor în loc, mai egoist, cum se întâmplă, să-și cultive, voltărean, propria gădină. În această situație, cam repetă gesturile lui George Enescu, care interpreta muzica altora și ură să își ducă la bun sfârșit propriile capodopere, însă respectând tezaurul creat și propus spre interpretare de titanii muzicii! Florentin Popescu îi respectă pe toți colegii de breaslă turbulentă, adunându-i, cumpăndu-i în jurul unui sau și îndemnându-i să se destăină ca reprezentanți ai spiritualității estetice.

Spune într-un loc Marea Doamna a constiunții, Magda Ursache, fostă elevă a Liceului din Buzău: „Mă întâlnesc cu colegul meu de liceu și în credință că viața e un pretext pentru scris, că scrisul e un mod de supraviețuie. Altfel spus, existența ca texțistență, zile goale fiind cele fără scrisicit. Și-nainte mult mai este, Florentin!” Cănu pe înimă repet: Aferim!

Precum supranumitul prin culisele colegiale Don Florio, un alt frumos Don Quijote al bibliotecilor, al redactorilor de reviste literare, al cenacurilor, al întrunirilor scriitoricești, cu nesfărșit

dialoguri și schimburi de cărți, este prietenul și cronicarul scriitorilor contemporani, în afara sofisticatorilor ierarhici istorice, la fel trebuie să îl aplaudăm (eu totuși că împrechinăți, în loc de aplauze, prefer să scrie și să citească), să îl respectăm și să recunoaștem în Florentin Popescu o mare și împlinită personalitate a culturii române la începutul celui de al III-lea mileniu, o personalitate despre care vom auzi în continuare numai vesti despre isprăvi de pomă, cum deja ne-a obisnuit, pentru că niciodată nu e timpul pierdut pentru scriși și cititi!

Numară soarele și cu adevărat să fie fierbinți, și pâinea. Îmi place să cred că, în zodia soarelui majoritic, Florentin Popescu este o pâine mare și bună.

Şerban Codrin

Mihaela Oancea

somnul viu

uneori visele stau agățate cum lilieci
în peșteri subterane
adunându-și temerile în vase canopice
alteori ating cu degetele luna de opal
și se cred nemuritoare

unele duc plumburi grele
altele – iridescente – beneficiază
de proprietățile euforice ale cactusului

Isabelle le prinde cu bolduri
le colecționează – mărturii
ale somnului viu

ușor și liber

în semisomn
Isabelle deslușește legile
după care sufletele lunare
își plămădesc oasele sferești
pentru noua lor intrupare -

în podul palmelor
lî se pierd albele mrene
crabii mișună prin piece ochi de apă
precum rojurile fără matcă
iar cocorii – lângă hipotalamus -
veghează-ntr-un picior

numai durerile fără chip
sunt ciugulite de vrăbii ce lasă lutul
ușor și liber

fără vreo urmă de răzvrătire

te cauți prin dureroase spitale
prin locuri în care săngele
se trezește din letargie
prin acel ieri ars aidoma papirusurilor
nimicite în erupția Vezuviului
prin acest azi în care încrederea zace
acoperită de promoroacă

te găsești ghemuit în adâncul pupilelor
ros de indoieți
culegând rămășițele unei gelozii senile
o rândunică se stingă-n văzduh

paradox

înaintea dispariției surde
îți va zâmbi
ca un veritabil actor –
distribuitor de uitare
te va cucerî
cum flacăra cucerește molia

și totuși
vei intui tot timpul că
înainte de a pleca
îți va disloca sălbatic
încă un zbor

pe ritmul iluzorii al unei tamburine

deținutul cartografiază plânsul
cu dârtele lui de noroi
adus din subteran -

șoaptele curgătoare ale Acheronului
devin mantră
cu luminositatea redusă

noduri

rănilile
în care infloresc de-a valma
făgăduințe ale unor riduri/
cicatricile
pe care le purtăm aşteptând docili
să treacă de la sine -
acestea sunt pentru Isabelle noduri
pe care e de ajuns să le desfășă
pentru a elibera
intreaga sfoară

în visele cu marginile netede

văzul nu e rănit de surâsuri putride
nu e agasat de arătări
năpădite de întuneric deplin
acolo recunosc detaliile
ce-au supraviețuit amneziei nașterii
și-i regăsesc pe rând
pe ceilași ce sălășuiesc
în mine -

însă mereu
clipă în care urmărим în liniste
reflexele infinitului ascuns
în piramida de cuart
e sectionată ca o arteră
și totul dispără
cu un surâs
în colțul gurii

efect de acuarelă

două abisuri stau față în față
ca niște obiecte uzate

fiecare inhalează puțin soare
perforează microfracturile
de pe linile norocului
apoi străbat râurile de păcură
până când acele seismografulor
alunecă în voie
acoperind cu tărâna
și cele din urmă plăceri repudiate -
nocturn rece cu efect de acuarelă

în căutarea unui sens

răsturnat pe pat
te chinui să respiri și să pricapi ceva
din hieroglifele celor plecați – tot mai clar
îți se ghemește în podul palmelor
înserarea

tavanul se-nconvoiae și el de neputință
în timp ce nevăzute mâini
te însfăcă de omoplăți și te plimbă
de-a lungul umblătoarelor tale căderi

o lamă nebună se săliște parcă să răzuie
atât golurile primejdiașe cât și gratile
unei realități de zgură

pretutindeni
se aud sirenele ambulanțelor

refugiu

de jur împrejur se-adună fariseii
ce sună atât de fals
încât nici măcar nu simte
nevoie de a se arăta înduioșată
de bunăvoiețea lor ancilară

așa cum berberii
siliți să doarmă în aer liber
își trag pe față gluga burnusului -
Isabelle se refugiază
în armonice sacre ale lui Vivaldi

cu liniștită simplitate

îi era dor de haina de ploaie descheiată
ce cădea cenușă pe parchet
îi lipseau noptile în care orice dorință
se injectă subcutanat
iar orele își rostogoleau rotunjimile
fără vanități orabe cum cărtițele

gândul-păianjen o înconjura ca un satelit
clădind geografia robustă
a unei reverii delirante
în care nimenei probabil n-ar fi crezut

în burniță serii
în lumina slabă a lanternei
haina de ploaie a cuprinz-o
cu liniștită simplitate
ca și când n-ar fi plecat niciodată

drapate în alb

câte ninsori imature și câte visuri putride
adunate în pântecul memoriei -

câte dureri stirbe
nu și-au dezgolit dinții și câte priviri
nu s-au condamnat nebune
și n-au căzut în ispite:
înfometate au sărit căt colo
ca niște jucării cu arc -
toate amurgesc neîncetat
toate dispar dar nu pleacă
nicicând de tot

Oana Verdes

După-amiază de noiembrie, senină și recădere. Pe cerul de un albastru intens plutescori albi, răzleți. Mă grăbesc spre ieșirea din spital. În ultima clipă, asistenta Mariană mă oprește cu glas ascuțit:

– Dom' doctor, nu uităti, la zece intrăti de gardă! Veniti puțin mai devreme, că o sărătorim pe Lucia, asistenta șefului de la Chirurgie!

„Asta-mi mai lipsea, o invitație la clubul bărbitoarelor”, îmi zic posomorât, „nu este de-a-juns că am stat azi în sala de operații opt ore, ca măna a doua. Abia îmi simt talpile și ţiuțul monitoarelor îmi zgâri și acum timpante.” Oprobriu în silă și îmi continuă drumul. Cobor cele patruzezi de trepte spre ieșire ian portarul părăsind în încăperea rece și neprimoară, care îmi pare mult schimbătură.

Hair-stylistul Nici, aşa și scrie pe ecouon, un tip foarte finăt, cu niște ochi negri, usor săși, cu un păr bogat, inelat, prinț, intr-o coditură. Apariționători fantomatici, slefii de forțe și de bani, dorm pe apucate, în speranță că măine vor primi o veste mai bună.

„Unde să merg? N-am prea mult timp.”

Volkswagen-ul cumpărat la măna a doua, sau poate la treia, mă priveste prăof și indiferent, din parcarea înghețată. „La ce bun să-l scot?” Cobor precipitat dealul de la Oncologie și mă îndrept spre magazinul Sora. Când trece curba de la Melody, mă privesc într-o vitrină și nu-mi vine să cred că de rău arăt; încrunat, cu mersul apăsat, cu hanoracul descheiat, cu un păr foarte rar, chiar cu un început pronunțat de calvitie, sunt un oarecare, un trecător banal și lipsit de ambiție. Ce-ar fi să intru vis-a-vis la frizeria de lux, cu firma ce licărește în crepuscul violet? N-am fost de mult pe-aici.

Prin termporanul proaspăt spălat, zăresc o siluetă fusiformă în halat alb. Părând în încăperea rece și neprimoară, mă săluță cu ușoară condescendență. Nu merită să-si ridice pălăria pentru un proaspăt rezident. În față clădirii, mașini cu numere dintătoare colțurilor tării, așteptă. Apariționători fantomatici, slefii de forțe și de bani, dorm pe apucate, în speranță că măine vor primi o veste mai bună.

Cam târziu, mă pregătesc de plecare, sunt undeva așteptat, foarte așteptat... Venită totuși... Cuc să vă ajut?

– Faceti tot ce credeti că m-ar ajuta să arăt mai bine. Știu că podobă capilară e aşa cum e. Aș da orice să am și eu un păr ca al dumneavoastră. Chiar orice...

– Ei, nu spuneti vorbe mari. Orice? Luati loc să vedem... Chiar orice?

– Nu glumesc. Din adolescență i-am invidiat pe cei ca dumneavoastră...

Nicu începe cu mâini dibace să-si facă datoria. Foarfeca, o moară de vânt argintie, se rotește ametitor. O stare de bine și uitare mă cuprind aleagă. Glasul celui din spatele meu se audă din ce în ce mai departe. Oglinda din față mă devine un ecran urias. Obosit, încerc să nu pierd imaginile, ce se succed cu rapiditate.

Lată-mă la casă, părintească, unde mama și tată faceau economii din salariul lor amărăt de dascăli, ca să iau meditații, să-mi cumpăr cărti, să reușesc la Medicină. Iată-mă cu credinciosul meu ciobănesc Voinea, rătăcind în Pădurea Baciului, unde o ceață lăptosă curge din cer. La răscruce de drumuri, un mosneag sprijinăt în cărjă, cu o cușmă neagră, de sub

care se revărsă plete inelate, mă privește tăcut.

– Moșule, aş da orice să găsesc drumul spre casă... Orice, îmi răspunde ecolul...

Un felinar coborât din vâzduh, o stea licărește printre copaci. Iată drumul spre casă... Unde-i Voinea? Voinea, unde-ai dispărut? Zile și luni te-am căutat... *

– Doctore, scoala-te, ai atipic când te-ai tunsi. Iți place?

Buimac, mă privesc în oglindă. Părul pare mai des, mai buclat, mai negru. Măiestria incontestabilă a stilistului mă prezintă pe gânduri. Las în bacă generos, mai mult decât obișnuiesc și ies pe stradă.

Ce noapte s-a lăsat... Ceasul din turnul catedralei bate neîncetat. Deja e miezul nopții... Ceata neagră, umedă și rece, curge suvoi pe străzi. Sună de gardă. Am întâzărat. Trece pe lângă cimitir, unde vântul cronică lugubru. În față mea, două siluete. Una fusiformă flueră încet. Să umbra să, un caine sprinten, îl urmează. „Voinea, Voinea” îl strigă, dar din gât îmi ieșă un oftaf prelung. Încerc să măresc pasul, distanță însă crește. O lumină puternică, un zgomot dureros și apoi nimic. Simt că plutesc. Sunt un atom în infinit; de undeva, de foarte departe, de la capitolul unui tunel, aud vocea mamei:

– Doctore, salvează-mă băiatul! Dau orice...

Conțurul zvelt al doctorului, cu claiu de păr buclat, îmi pare cunoscut, la fel ca și glasul îngănat:

– Orice? Chiar orice?

căpușeala interioară a muntelui crapă asurzitor. O cascădă de bolovani imenși blochează amfiteatral. Totul se scufundă în întuneric și tăcere.

.....

A fost un vis? A fost aievea? Simțurile încordate ale copilului sunt gata să cedeze. Fascinat, știe că a atins miracolul. Dar are nevoie, mare nevoie de ajutor. Nu a mânăcat și nu a băut de ceasuri bune.

– Ajutor! Bunicule, ajută-mă! Vino la mine! Iată-mă că nu te-am ascultat! Mi-e frica!

.....

A trecut o clipă? Un ceas? Un anotimp? A leșinat? A atipit? Cu ultimele forțe Petrișor se tărește disperat. Căută o geană de lumină. Are impresia că cineva îl călăuzește, arătaușă-i drumul. Obosit încide ochii... În față lui... Bunicul. Îmbrăcat în haine negre de înmormântare îl priveste muștrător. Palorea obrajilor îl accentuează tristețea. Mustață scurtă, atât de albă, și incrementată. Degetele aspire îl linștează răcorindu-l fruntea îngerăbătantă. Șoptește ceva... E greu de înțeles.

– Nu renunță... Mergi înainte... Schimbe soarta... Acasă... Alege bine drumul...

Ascasă? Unde-i casa? Însufești, nu ține cont de măiniile rânte și de picioarele atât de greu de mișcat. Își trage șoarșul, încantăză. Unde-i Bunicul? Il strigă. Nici un răspuns. Un curent ascendent de aer proaspăt îl îmbărbătează. Știe că va reuși. Înținericul scade treptat. Căteva raze de soare străpung tavanul. Ametit, epizitat, Petrișor trece brusc afară, la aer și lumină.

Inare se vede un pâlc firav de pădure. Recunoaște imediat scărțătul obsedant al porții cimitirului din vale. Simte că s-a intors, parcă, într-o altă lume. A lesed bine drumul?

E liniste și durere, multă durere. Se aud bocețe infundate. La căpătaiul unei gropi proaspăt săpate o recunoaște pe Mama. Gârbova, indurată, îmbătrânită, presară un mânunchi de margarete lângă chipul cioplit pară în piatră al unui bărbat cărunt înveșmântat în negru. E Tata? E Bunicul? O, nu, nu se poate? Sună eu?

Uimirea și neputința sunt gata să-l doboare. Cu putere nebănuite o ia însă la goană. Nu se va lăsa învinis. Oricăt de greu ar fi, va face imposibil să schimbe soarta. Așa a spus Bunicul, să aleagă bine drumul. E hotărât să regăsească calea spre casă... spre o altă ieșire din inima muntelui... spre viață.

Clipa

Mina

Drumul e lung și anevoiește. Apa tăcută a părăului însoțește, parcă fără chef, cărăreabă abruptă. Ici, colo, cete, un meseacan stingher, agățat de stânci își tremură frunzelor anemic. De ani buni, exploatarea minieră de pe versant a fost declarată necompetitivă. Hotărârea de-a se închiude mină a tulburat adăvăt viața celor care credeau că munca în abatoare se trece obligatoriu din tată-n fiu iar fiecare vagoneț plin înseamnă căte o bucată de paine în plus.

În apropiere, panglica plină de plombe a singurei șosele mai face încă legătură cu gara, cu orașul. Altădată, camioanele încărcate cu minereu, furnici aflate într-un permanent du-te vino, erau măsură hărmicioi ortacilor. Acum nimenei nu mai e prin zonă. Fânețele și livezile de odinioară suferă în cauză cianurilor scurse necontrolat din flotăția părăsită. Un galben obscu acoperă orizontul fără viață. Nici rândunelele nu mai zboără pe aici. Doar corbi trez razant pătând orizontul cu negrul penilor lucioase. Pancarte cu avertizări amintesc rularilor drumeții despre pericolul traversării zonei. Din vecchia localitate, odinioară un mic centru muncitoresc, au mai rămas câteva locuințe. Cei în putere și-au părasit gospodăriile, căutându-și aurore rostul.

Au mai rămas doar niște bâtrâni și văduve, părinți și soții ale celor ce au pierit în mănu. Echipamentul, rudimentar, neglijență, indiferență superiorilor sau pur și simplu soarta au secerat de-a lungul timpului multe își. Cimitirul din vale, singura oază de verdeță, păstrează tăcut numele celor dispăruți. Unii au morțime. Alții – doar cruci. Explosiile și accidentele le-au răpit multă dreptul la un loc de odihnă.

.....

Băiatul urcă fluierând cărarea. Taie pieptis poteca spre gura minei părăsite. Azi a venit hotărât să găsească o breșă în uriasele stâvile cu sărmă ghimpătată care blochează accesul în subteran. Cunoaște locul ca-n palmă. A fost de multe ori cu prietenii să se joace sau să fure cecă ce mai rămasese urmă dezafectării instalațiilor. La plecare de acasă, Bunicul, supărăt foc, l-a făcut pierde-vară și i-a spus, pentru a mia oră, să nu se apropie de mină. E de ajuns căte vieți a jertfi familia sa Zânci Băii. Ultimul care s-a dus a fost Tata. Deși

au trecut ani buni, parcă și acum îl vede înaintea sa: înalt, mereu pus pe giume și voie bună, cu ochi de lumină, cu brațe vânjoase. Când intră în său, parcă pleca la nuntă. Știindu-l harnic și de nădejde, ortacii îl urmă, sfidând pericolul.

Cu strângere de inimă, Petrișor se gândește ce să supără pe fi, văzandu-l la furat. Ce să facă? Iși dorește atât de mult un celular! Sună doar ani de când mama a cumpărat un telefon aurifer bogat. Zâna Băii le va oferi din nou o șansă, dacă și ei vor fi mai buni cu mulțime și pădurea. Cei încăpătănăti cred în acest vis, împărtășindu-l soții cunoștușilor la căriumă, seară de seară.

Emoționat, copilul trece de Piscul Doamnei. Caută printre tuftușurile din vârf și bresă, greu de zărit, întră stâncă. E sătul numai de copiii locului. Aprinde lampă cu carbidi lăuat pe furis de acasă. Părunde pe brânci. Bărbăie. Înaintează cu greu printre colții ascuții. De căteva ori se loveste la cap. Totul îi se pare schimbătură. Înaintează cu greu în spatele auriferelor. Înțelege că se întâlnește cu un pădurier. Cei care au cumpărat cimitirul îl priviți fără viață lucrează înșinerături. Mișcările automate forează bogăția nebanuită a adâncului.

Ah! Uite-l pe Liviu Palade... Uite-l pe Nelu al lui Popa! Uite-l pe unchiul Valentin!

Din ce în ce galeria se largeste. Zgomotul și lumina cresc. Un sunet greu perceptibil dublat de zgomote sacadate. Totul îi amintește de stridenta ritmică a ciocanelor pneumatice dezlănțuite. Înaintează febril. Bruse orizontul se deschide orbitori. Înaintează aurului topit ce se revărsă într-un suviu copilotă și întunecă minute bune privirea. Printre genete usor deschise vede șters, undeva în fundal, un șin nesfășrat de bărbăti cu torsurile goale. Marionete mecanice cu priviri fără viață lucrează înșinerături. Mișcările automate forează bogăția nebanuită a adâncului.

Din ce în ce galeria se largeste. Zgomotul și lumina cresc. Un sunet greu perceptibil dublat de zgomote sacadate. Totul îi amintește de stridenta ritmică a ciocanelor pneumatice dezlănțuite. Înaintează febril. Bruse orizontul se deschide orbitori. Înaintează aurului topit ce se revărsă într-un suviu copilotă și întunecă minute bune privirea. Printre genete usor deschise vede șters, undeva în fundal, un șin nesfășrat de bărbăti cu torsurile goale. Marionete mecanice cu priviri fără viață lucrează înșinerături. Mișcările automate forează bogăția nebanuită a adâncului.

Tată, sunt aici! Uite-te la mine! Ajută-mă! Hai acasă!

Ochii nemăscăti ai tuturor urmăresc fără insuflare o siluetă zveltă, ulitor de frumoasă, plămădiță din aur și foc. Cu gesturi nemiloase, Zâna Băii dirijează alături celor condamnați pe vesnicie. În plecare de jen, vîpere cu corn și unghie împreună, împletindu-se cumuna.

E atât de cald, încât perdele de abur rosiatic inundă întunericul. O draperie grea de fum se lasă peste bolțile înalte, acoperind flăcările dezlănțuite într-un joc sălbatic. Haosul amețitor înețe timpul în loc. Păianjenii încadescență escaladează peretii verticali. Îi urmăresc necruțătorii lăcuste uriașe cu limbi de foc. Bruse,

O monografie

Plimbare prin parcul iluzoriu

„Eu sunt o amintire prin care, deodată,
Răzbate iarăși viața cu
cerul ei senin”
(Din nou în primăvară)

Prima monografie dedicată lui Horia Furtună – jurist-poet, prozator, dramaturg, eseist, unul dintre fondatorii Societății Române de Radiodifuziune, tocmai a ieșit de sub tipar. Aproape uitații scriitor român (1888-1952) merită să strălucească în Constelația Scrисului Românesc, pentru că se încadrează perfect în linia modernității primei jumătăți de secol al XX-lea.

Pentru cititorii revistei, ca o incitare la lectură, desprindem din acest am plu și atotcuprinzător volum, bazat pe documente de arhivă, un minuscul capitol, *Plimbare prin parcul iluzoriu*.

În postura de poet, Horia Furtună adoptă, aproape în egală măsură teme majore ale liricii universale, lăsându-se curtat de fibra dramaticului în poeme de amplă desfășurare imagistică, în care recunoaștem maniera parnasiană cu „infiltrări romantice” (D. Micu) – în *Mehirii* (12 cîntete), atmosferă tipică shakespeariană – în *Sârmănu Yorick* (33 sexline); mitologic – în vastul poem *Balada Lunii* sau suferința colectivă – *In sărmele ghimpate* etc. Lexicul său liric este bogat, iar incrențările stilistice dăruiște prozodicului o muzicalitate indumnezeită. Pentru el, „cuvântul este „stăpân”. În vizinăea sa, cuvântul dobândeste armură instelată-n metafore zâmbită din magma străbună.

O subtilitate aparte degajă amplul poem filosofic compus în „ianuarie 1952” *Plimbare prin parcul iluzoriu* (*Balada Lunii*, Editura pentru literatură, București, 1967, p. 276-297), dispus în trei tablouri lirico-dramatice: *Iazuri de argint* (treapta inițierii), *Iazuri de aur* (treapta cunoașterii), *Iazuri de năpate* (treapta adaptabilității).

Poetul propune un excurs prin împărăție cea greu de cuprins a Creatiei „parcul poeziei”, ocrută din lumina Soarelui, „puternic fațier”, stăpânul la Universul, căruia pară-i acorda însăși creația Universului (Dacă încercăm o comparație cu versul: „n-a fost de Dumnezeu creat”).

Interlocutorul său imaginar, se dorește, firesc, un confrate, Tânăr poet, neexperient, tocmai de aceea îl și poartă prin mitologia greacă, fundament al culturii universale.

Prima treaptă este cea de argint. Primul capitol, pare să ne amintească de o legendă care spune că zeul medic Dianes îl faureste un brat de argint regelui Nuada; pentru ca să-și poată exercita rolul de conducător în satul său. Să extrapolând, Maestru în arta Poeziei (Horia Furtună) încercă să contureze un brat artistic pentru un viitor creator de poezie.

Distrughile și îndrăznelele rime („cer-fațier”, „florint-argint”, „Tyfir-zefir”) se vor coborânde-n miezul temei: bucolismul promovat de cencaciștii din Kos (Grecia). Ei bine, dezlegarea rimei „Tyfir-zefir” ne conduce în miezul bucolismului antic, mai precis, la legenda care glăsiște despre un Tyfir, „păstorul lui Theocrit și Virgilii”, și un zefir – „zeul vântului de apus”, concentrată maximă fiind capodopera lui Beethoven – *Pastorală*. Așa

cum în simfonia marelui compozitor german domină orchestra, asemenea și poezia – impune un sumnum de idei și motive artistice care să îmbrățișeze corala tuturor simțurilor estetice. Câtă dreptate are poetul: „În vechea poezie, trăind universală, / Absorbătoare și nouă în lumea-ivegetabilă”, apreciind că Horia Furtună ar fi putut deveni și un maestru [a se cîti profesor] în artă stilistică critică, „nu ezita! Nu pregetă!”

Ce lecție de stil oferă aceste versuri! „Să stii că fiecare rîmă cheamă / Surorile-i de-o seamă / Ca să-ti alegi din ele una, două, trei, / Spre a trezi în tine noi idei.”

Livia Ciuperca

Asadar, ce ar trebui să rețină novicii?

Că alegeră unei perchezi de rîne nu este întămplătoare, precum în exemplificarea anterioară. Rimele „Tyfir-zefir” au îmbrățișat nu doar ideea, ci au străpuns istoria poeziei bucolic eline. „Orice gând te cheamă rîme / Să orice rîmă te obligă să gândești”.

Explicabil de ce poeții acestui secol fug de rîm, nu?! Măiastră explicație: „Apoi, crescut și inspirat, Pe drumul ce-a urmat să-l întâlnești și aur, treapta a treia ar fi trebuit să surprindă triumful artei. Dar n-a fost să fie aşa, ci doar „zării de noapte”, în apa tulbură a *acelui* prezent.

Ce-a lasă poetul?

Niciu nu a depus efort – și ca multe alte zeci și zeci de creatori, a coborât în tacere! „Veză Parcul-aceșta Iluzoriu ce-a adormit tacăt? / Inchide ochii... și a dispărut”!

Tăcerea și uitarea au îmbrățișat ca intr-o menghină multe nume.

Gestul de astăzi este unul al trezirii, pentru că niciodată nu e prima târziu să ne apropiem de opera lui Horia Furtună și „un singur vers de altădată” să-i năgăiem somnul eternității.

Așadar, ascensiunea – din primele două trepte – devine – dureros de trist și de nedortor – coborâră în picaj, cu înțele de neșteptat de repede și m-am dezbrăcat de complexul copilului în plus, devenisem unul de-al lor, al micuților băstinași cu cravată roșie de părinte.

E nevoie de îndrăzneală: „Arhitectura lor dinamică de floare”, a versului, firesc, las-o să se „răsfete-n soare”. Dări aripi, și versul va trumpha. „Fii patimă, lucid, artist și om”. Doar astfel mica ta creație va deveni: „Jăratec, flăcără, căntă, lumină!”

Si dacă vom considera primul capitol, *Iazuri de argint*, ca vârstă inițierii în artă poetică, atunci, cel de-al doilea, *Iazuri de aur*, putem să-l definim, fără a greși: vârstă lumini, vârstă cunoașterii / vârstă dorinței de cunoaștere /. În această etapă se impune mult studiu, mai precis, studiul literaturii franceze: „E cald. E mezuile zilei ca în Lecomte de l'isle, / Căci sunfel doarme-n floare, și-namănum căt!”

Si iată ce lecție subtilă ne oferă maestrul: să patrundem în arta parnasianismului, impresionul lui Charles Lecomte de Lisle, cu rebelul autodidact La Fontaine sau cu trubadur Bertrand de Born. De la mareea epopee franceze de secol al XII-lea, *Cântecul lui Roland* la peisagistul Corot. De la *Odissea* lui Homer la poetul hindus

Kalidasa. De la epopeea lui Dante Alighieri la *Don Quijote* (1605) a lui Cervantes. – și lista ar putea continua.

Un studiu intens va conduce spre maturizare. Important este: „Când esti înfrânt, să nu te resemnezi”, ci să „rămâi ca soarele-n amicii”. „Fii nou, fi tot, fi elar, fiu tu în orice clipă-a ta”. Să nu te afecteze o anume critică, „nu ezita! Nu pregetă!”

Urmand calea poeziei, „să-i respiri parfumul se-ntre rugă”. Optimismul se cuvine să domine, „lubirea și cu Poezia / Vor să se ia la-ntrere cu vesnicia”. Si doar astfel, vei atinge „azurul”.

Am ferma convingere că pentru cea de a treia parte, poetul să-și firă doar cu totul alt final, tinând cont de perioada finală a poemului, „ianuarie 1952”, a încorătorilor în care se afia cultura românească, decimată și încărcită. Pentru el „scolirea” nu îl se mai poate inscrie pe răbobi. Si ce-i mai rămăsește? Gestul lupului din poemul lui Alfred de Vigny: *La mort du loup*: „Puis après, comme moi, souffre et meurs sans parler”.

Intuind evoluția poemului pe trei trepte ascensionale, prin simbolistică, argint și aur, treapta a treia ar fi trebuit să surprindă triumful artei. Dar n-a fost să fie aşa, ci doar „zării de noapte”, în apa tulbură a *acelui* prezent.

Si cum libertatea cuvântului i-a fost lăuată, poetul glăsiște clar: „Să-aiunci când simți că nu mai ești poet / la-ti printre oameni locul tău încet. / Privesc într-o dată lumen mare, / și îl sece la fapte, sau tăcere, sau uitare!” Ce-a lasă poetul?

Niciu nu a depus efort – și ca multe alte zeci și zeci de creatori, a coborât în tacere! „Veză Parcul-aceșta Iluzoriu ce-a adormit tacăt? / Inchide ochii... și a dispărut”!

Tăcerea și uitarea au îmbrățișat ca intr-o menghină multe nume.

Gestul de astăzi este unul al trezirii, pentru că niciodată nu e prima târziu să ne apropiem de opera lui Horia Furtună și „un singur vers de altădată” să-i năgăiem somnul eternității.

Așadar, ascensiunea – din primele două trepte – devine – dureros de trist și de nedortor – coborâră în picaj, cu înțele de neșteptat de repede și m-amdezbrăcat de complexul copilului în plus, devenisem unul de-al lor, al micuților băstinași cu cravată roșie de părinte.

E nevoie de îndrăzneală: „Arhitectura lor dinamică de floare”, a versului, firesc, las-o să se „răsfete-n soare”. Dări aripi, și versul va trumpha. „Fii patimă, lucid, artist și om”. Doar astfel mica ta creație va deveni: „Jăratec, flăcără, căntă, lumină!”

Si iată ce lecție subtilă ne oferă maestrul: să patrundem în arta parnasianismului, impresionul lui Charles Lecomte de Lisle, cu rebelul autodidact La Fontaine sau cu trubadur Bertrand de Born. De la mareea epopee franceze de secol al XII-lea, *Cântecul lui Roland* la peisagistul Corot. De la *Odissea* lui Homer la poetul hindus

(Fragment desprins din monografie Horia Furtună, Editura StudIS, Iași, 2020).

Livia Ciuperca

Consemnări

Marian Nazat

Amintiri din jurul unui om

„Catanga”, abia ridicat.

Se ivise o altă toamnă când diriginta ne-a anunțat, gătuită de emoție, că mama lui Tudorel R. s-a stins, răpusă de un cancer necrucițător. Cum să moară mama unui fânc? m-am întrebărat cutremurat de durere. Așa ceva nu e posibil, mamele nu mor niciodată, ce scorneală și astă, ce păzește Părintele Tuturor, pământeni și nepământeni? Toti copiii au mamă, cel puțin eu nu pomenești altcumva lumea! Mi-am zis hulind în clipa de restriște, asemenea sărmănlui Mendel (eroul romanului *Iov*, că „diavolul e mai îngăduitor decât Dumnezeu. Nefind atât de puternic, nu poate fi atât de nemilos.”)[1] Astfel am ajuns la Secara, un sătuc la o zvărălită de băt de Crângu, speriat și îngrozit de adevărul că și mamele pier. M-am apropiat la mormântul său și bucurat că tulbură și înăbușit. Eram un intrus într-un colectiv format încă din grădiniță și lucru-ăsta mă copleșea și a deznăjduit. Într-prichindei, doar Tudorel R., cum aveam să afu că il cheamă la strigarea catalogului, venise cu mama lui. Un venetic și el, schimbase Deva cu urbea de pe malul Dunării și vădea aceeași stințheră. Vasăzică, împărtășeam amândoi soarta strămutărilor și amândunul acesta ne apropiase fără să ne vorbim. Ușor-ușor, barierele au căzut neașteptat de repede și m-am alungat de complexul copilului în plus, devenisem unul de-al lor, al micuților băstinași cu cravată roșie de părinte.

După câteva săptămâni, la ora de educație fizică, în minte că să-ă întăramplăt ceva ce-mi putea răsuțui destinul. Soarele strălucea lenevoș pe cerul domolit deodată, iar noi ne jucam „Ulii și porubei”. Alergam și chicoteam ca niște pușișori scăpați din colivie prin curtea neasfaltată. Ne strănsescăm sub dulul cel mai rămuros, chiar largă gardul ce dădea în stradă îngustă, și ne zbenguim fericiti. La un moment tocmai sigur de Scaraoschi, habar n-am motivul gâlcivei, Tudorel R. a tăbărât aspira mea cu o cătărușă aprinsă de ură. Si-a încordat punini și a încercat să rețină separata la tanăr și credeam că totul să-i sprăvîte. De unde, el a luat o piatră babană de pe jos și a aruncat-o cu furie chiar în pometele men drept, noroc că am tresărit, săltând nitel capul, altminteri mi-ar fi zdrobit globul ocular. Tovarășă învățătoare mi-a tamponat grăbnic obrazul cu boțăștă udă, dar carnea a început să se umple și să se coloreze strident. Din fericire, n-a fost nimic grav și, în anii următori, eu și agresorul ne-am regăsit iarăși colegi, la gimnaziul din

regim de urgentă.

Ciudat le mai aşază destulini uneori, mă găndesc astăzi, în plină maturitate... Nici măcar nu stiu dacă Tudorel R. mai trăiește, însă amintirile jesute în jurul lui au irumpt dintr-o dată, căci nu-i fapt banal să cunoști întâia oară ba suferință fizică, ba moartea mamei cuiiva ca și tine, ba boala pe un pat de spital...

[1] Joseph Roth, *Iov*

Istorie literară

Julian Bitoleanu

Modestia - altoiul valorii

Un regal spiritual cu Julian Boldea ca amfion-regizor, dedicat profesorului universitar Mircea Muthu, receptor de laudatio din partea a 27 de invitați (critici literari, scriitori, ziaristi) s-a transformat ingenios într-o carte. Cu tel clar: rel(y)evara unei personalități umaniste de la Universitatea Babes-Bolyai.

Nu numai colegii din Cluj (Irina Petras, Dan Eugen Rațiu etc.) îl portretează pe intelectual de referință la ceas sărbătoresc, ci și cei timorișeni (Cornel Ungureanu), târgumureșeni (Julian Boldea, Al. Cîstelecan, Dorin Ștefănescu), sibieni (Andrei Terian, Dumitru Chioară), suceveni (Mircea A. Diaconu), constănțeni (Angelo Mitchievici)...

Omițând glazura protocolară, preoților se fosează pe domenile forte unde a excelt recentul septuagenar: estetică și teoria literaturii, cu impunere conceptualul de **balcanism** literar, critica literară decelând alte valente abisale în opera lui Blaga și Rebreanu, ca și comparatismul, hermeneutica...

In *Argument* se menționează vocația săntecă, aura de cercetător aplicat și diversitatea preocupărilor lui Mircea Muthu.

Survolând mozaicul de opinii, indubabil, pozitive, dar neditrabile, vom decupa unele falii tematici deja semnalate. Înălță, estetică, avându-l la pupitu pe Cornel Ungureanu, ce consideră că meritulosul dascăl din citadelă de pe Someș a scris cărți importante și foarte importante (p.17) despre balcanism, cu obiectivitate recunoscându-i-se și rolul de pionierat al Marii Todorova. Dumitru Chioară realizează un profil de comparatist probând prin lucrările *Literatura română și spiritul sud-european* (1976), *Permanente literare românești din perspectiva comparativă* (1986), apoi descrie trilogia *Balcanismul literar românesc* cu cele trei etape istorice (pp.84-85). Dorin Ștefănescu stabiliește paradigmile culturale pentru spiritul sud-estic: *tracismul*, *bizantinismul*, *ortodoxismul* (pp.86-94). Cu înfrângăzălu, un alt sibian, Andrei Terian, prelungeste balcanismul în contemporaneitate, grătate scrierilor lui Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Stefan Băneșescu, Stefan Apogian (p.98). Iată o moștenire interesantă în altă cheie decât cea caragialiană cu privire la un fenomen social, ce-i drept, nu cultural, persiflat de creatorul Miticilor...

După un incipit axiologic („Mircea Muthu este unul dintre intelectualii remarcabili”) - la care subsciem -, Angelo Mitchievici devine mai circumspect pe considerentul că balcanismul ar fi „un termen desul de volatil” (p.104), în poftă instrumentalizări actualmente în literatura de specialitate (p.106), dovedă subtilă (sic!) că nu doar Vestul trebuie apologizat. Iată o fixație mentală a desuetudinii Estului (cultural) a fost înălțaturlă...

Staționând tot în perimetru conceptelor, Călin Teutisan reamintește acceptările balcanismului prin filtrul specialistului clujean Mircea Muthu - politică, mentalitară, stilistică și axiologică (p.115 s.u.) -, apoi stabilește puncti comunicacionale între estetica generală și cea particulară: „Există o zonă de contact între studiile de estetică și cele de balcanologie” (p.114).

În altă parte, balcanismul constituie „un relief ontic tripartit, tipologic, tematologic și imagologic” - crede Julian Boldea, și, rezăvându-și fiscele de lucru, atrăgând atenția asupra unor constante în opera celui evocat: „paradoxul organicului”, „echilibrul nativ” (și discursiv - n.n.), aplăcerea spre expertiza basmului și al motivului „tinerețe fară bătrânețe”.

Trecând la un alt domeniu, Gh. Glodeanu îl investighează și pe istoricul și criticul literar, seminarat al unor rigoase studii despre Blaga și Rebreanu, iar opus *Liviu Rebreanu sau paradoxul organicului* s-a transformat în „reper în rebrenologie”, mai zice universitarul din Baia-Mare. De altfel, materialul chiar se intituluă *Un remarcabil exeget al operei lui Liviu Rebreanu*.

Afirmarea umanistului din Cluj nu a fost una facilă din moment ce au existat și în-amici, adversari, totuși două eminente academice, Sextil Pușcariu, D.D. Rosca - puncteață Constantin Pricop - l-au înțeles pe concordanță mult mai tânăr și l-au incurajat necondiționat, intuind un traseu filologic, certamente original.

Glosările disciplinilor, ale cunoștințelor au culisat de la examinări sobre, adecivate obiectul până la evocații, picanteiri. De pildă, Stefan Borbely admite că a beneficiat de simpatia și aprecierea maestrului, mărturisind că domnul profesor i-a servit drept „naș literar”, că îl invită la cabinet, în semn de afabilitate și intuire a valorii junelui student, „tip histrionic” (p.41), cu umor susculent îl esențializază, de data aceasta, pe omul Mircea Muthu. Modest, în plus, harnic, flexibil, dormic de a performa dincole de frunțările clasice ale criticii și istoriei literare.

Supralicitându-se, probabil, confesiunea „Scrisul meu este, prin urmare, lipsit de spontaneitate, atât în articolul de ziar, cât și în volum” (p.12). Destinul nu a fost prea mărinimos, parcă ar fi meritat cărturările ardeleană măcar un spor de vizibilitate, cel puțin pentru cultivarea „orizonturilor transdisciplinare” (p.13) și inclinația spre mirificul univers al conceptelor și al sintezelor: „optez pentru critica de sinteză a fur et à mesure” (p.12).

I. Julian Boldea - Mircea Muthu, *În orizontul sintezei*, Editura Arhipelag XXI, Tg. Mureș, 2014

La aniversară

Cornel Galben - 70

Descântec

Toarce-mi mamă norul fir
să plătesc muzelor bir.

Descântă o săptămână
cumpăna de la fântână,
ciutura goală de sete,
în cuvinte să mă-nbete.

Împletește-apoi cu stele
toate gândurile mele;
împletește firul des,
dintre sorii să nu mai ies;
împletește-l să mă poarte
până dincolo de moarte.

Dor

De din dor de dor de dor
Scru din tristul târgușor

O scrisoare către tine,
Cea ce pleacă și nu vine,

Cea ce vine și nu pleacă,
Tânguindu-se oleacă,
Tânguindu-se hai-hui,
Dorul ei și dorul lui,

Dor de dor din dorul lor,
Scru acuma-necișor,

Scru cu litere de foc,
Însă iar nu mai am loc,

Scru cu litere albine,
Dorurile cin'le ține?

Doar poetul

Cântă greierii-n oraș, cântă ca-n pădure,
Dar copaci-aiu dispărut, tăiați de secure.

Cântă greierii-n oraș, cântă pe asfalt,
Singurul care-i aude este Cel Înalt.

Cântă greierii-n oraș, cântă în surdină,
Orbul doar atât a vrut, un scuipat în tină.

Cântă greierii-n oraș, cântă în zadar,
Surzii-s muți de când se știu și nu au habar.

Cântă greierii, tot cântă, cântec lung și trist,
Doar poetul se întrebă: oare mai exist?

Îmbrățișare

Somnul e o boare rară!
Când te prinde-a doua oară,

Te răpește și te duce
Într-o vie, la răscrucă,

Unde-așteaptă ea, săracă,
Zâna bună din Itaca,

Frumusețea răpităore,
Orbitoare ca un soare,

Ca o lună răstignită,
Mai vrăjită de urșită

Și de dor, cuprinsă toată,
Vine iute și te-mbată

Cu iubirea ei durată,
Dar o boare de cuciță

Te cuprindă-n unde reci,
Somnul somnului de veci...

Când luna...

Duminicile se adună-n ceasuri,
Precum drumeții seara, la popasuri,

Când luna se coboară, tot mai beată,
În apa de izvor și în gălăță,

Purtată lin pe umăr de-o codană,
Cu ochii ageri, ca de coțofană,

Cu sănii bulbucați a întrebare
Și buzele cuprinse-n sărutare,

Cu trupul Tânăr, dormic de poveste,
Și o dorință care nu mai este,

Că, frâmântată-n neguri de iubire,
Pierdută în dueluri chipăș mire,

Pierdută tot în chipa cea amară,
Într-o duminică, la ceas de seară,

Când luna beată soarbe din izvoare
Suflarea vieții care tocmai moare,

Lăsând prilej de vorbă la popasuri
Și noi duminici ce se-adună-n ceasuri.

Caligraf

Diaspora literară

Stelian Platon

(New York)

Visam

S-au risipit atâtea umbre pe nisip,
Vântu-ascutit își schimbă des culoarea.
Degeaba-l strig, degeaba îi vorbesc, nu-i chip
Lacrimii mele să-i arăt cărarea.

Visam că apa o despici cu-o lovitură,
Că picături de rouă sub ochii tăi se sparg,
Angelicul tău nume îmi îngheță pe gură,
Corabia-mi plutea rebel, fără catarg.

În depărtări se prăbușeau castele,
În văzduh se auzea cum plângе vara,
În mare se-necau pădurile de stele,
Melancolia-și aprindea țigara.

Doar noi

Doar tu și eu suntem aprinși în depărtări,
Tu, în cer, eu, răstignit în patru zări,
Tu, cuprinsă toată în cercul de lumină,
Eu, prăbusit într-o lume străină.

Într-o eșarfă străvezie te-ai ascuns,
Doar ochii tăi se pregăteau să-mi dea răspuns,
De-acolo, diafană, m-ai intrat în vis, tiptil
Și te strigam suspinând în somn, ca un copil.

Prea multe iluzii devastate de vânt,
Doar tu și rugăciunea-mi sunteți pe Pământ.
Încerc să-lung reci și păgâne ursitoare
Pe drumul lunecos al stelei căzătoare.

Am adunat în tolbă atâta-nsingurare
Că-n lacrimi voi spăla și lumea viitoare.

Plecărăm

Plecărăm când vestea goală s-a adeverit,
Când mureau salcâmii de tristețe,
Cu grele aripi ne căutam noul zenith
Multiplicat în o mie de fețe.

Ei ne-ametețau, zicând că suntem tot,
Că fără noi lumina lumii e pustie;
Eram în vorba lor năluca unui mort,
Ne-nvălmășeau în cifre pe hârtie.

Oglinzi, în care am rămas

Și brațu-i diafan, prinsesem Lună plină,
Am revenit din deznădejdi ce nu le-nțelegeam,
Băusem din raza ei atâta lumină
Și-n ceață îndepărtării adânci te distingeam.

Zac visele sub viscol de zăpadă neagră,
Stă umbra rezemată de pereti înstrâniți,
Regină-i frumusețea ta rămasă-ntreagă
În oglinzi-n care am rămas împreunați.

Cronică literară

Rodica Lăzărescu

Când cuvintele au „temperatura vietii scriitorului”

Ce înseamnă să fii tatăl fiilor tăi? Poate să faci parte din acele „ținuturi natale, cele mai natale dintre toate ținuturile” care sunt părinții. Să exclami, asemenea bâtrânlui salcâm din mijlocul câmpului (suntem doar în câmpia morometană) – „Cum să-mi părăsesc rădăcinile?”... Să să te temi de răboiu. Poate și, aflat pe scurt-lungul drum dintre cristelnită și născăruie, ajuns la „cea mai perfidă vîrstă a omului”, bâtrânețea, să ai puterea să-ti maschezi tristețea într-un subtil reproș, mulțumindu-i luiui „că nu mă privești niciodată în ochi. N-ai oricum ce afla de la ei, uită-te în ecranul telefonului, care te înțelege, într-adevăr mai bine decât mine și nici nu-ți pune fel de fel de întrebări”. Cu siguranță, să te temi de moarte, dar, mai mult decât de moarte, să te temi de faptul c-o să rămâni în viață mereu. „Să astă datorită Ios, lui Mihail în special, căruia i-am promisese cândva, când el era foarte mic, că nu, mie n-o să mi se întâmple niciodată, că de dragul lui o să fac în aşa fel încât să devin nemuritor”. Și, desigur, să recunoști că „am fost un mare prost că nu i-am avut” – o pădure de copii cum ar veni.

Odată cu recenta sa apariție editorială – *Tatăl fiilor mei* (Editura Hoffman, Caracal, 2020) –, ne înțărim cu un Ștefan Mitroiu într-o altă ipostază decât cea cu care ne obișnuiesc până acum. După cum ne previne chiar titlul, romanul *Tatăl fiilor mei* este străbătut nu de **mirările/ uimirile** copilului cu care ne întâlnim în *Goarea lui Tuturuz sau Atunci când era mereu duminică*, de pildă, ci de **friicle** maturului, căci, nu-i aşa? „...a fi om de pământ, cum sunt eu, înseamnă și a face din tot felul de frici”. Dar nu, nu frica „dulce-acrișoară, ca limonada” a copilăriei, „când vezi căt de mare și cerul”, „și căt este tu de mic pe lângă el”, nici frica de întuneric, nici măcar frica de strigoi – „o arătare cu înfățișare de om...” – care Dumitru îi consemna într-un registru. Ci frica de a trăi fară dragostea celor doi fiți frica de moarte, aia care „se leagă de oamenii tot timpul, spre deosebire de strigoi, care o facau rar, și numai după miezul nopții”, dar mai ales frica de răboiu, care „dintr-oare fricile de pe lume [...] era, într-adevăr, cea mai mare”, dar „nu în legătură cu moartea mea, ci a lor”, a fiilor. E frica ce vine din „nicuinivitor”, căci dacă nu știi, aflată că niciunivitorul „înseamnă cu toate viațile celor de până la mine să se steargă de pe lume definitiv”. „În realitate, asta este cea mai mare dintre fricile ce-mi dau tărcoale”,

adică ruperea continuității, stergerea trecutului și anularea viitorului, fiindcă omul „nu e, oricine ar fi, doar el însuși. Este totuși oamenii de până la el. Și totuși oamenii de după.”

Iar aceste frici scot na-rajiunea din fantastul/fabulosul copilăriei – când totul era posibil, când Dumnezeu l-a „luna de pe cer, ascuțită în noaptea aceea ca un briș, și-l bărbătușea cu ea pa-bunicul” Gheorghe, când, „vărându-mă uneori chiar eu în urechile acului, ca, în loc de atâta, ea [bunica] să coasă cerul cu

Ştefan MITROI
TATĀL FIILOR MEI

Hoffman
CARACAL

mine”, când îi venea s-o roage pe Veta „să-i croiască mamei o rochie din gândurile mele” și când vorbea „în dodii”, căci „mie îmi cam place să bat câmpii”, având „vocabula inflorituirilor, iar „occupația de baza a mijini mele de copil era să adun cuvinte. Toate cuvintele ce-mi ieșeau încale. Le strângeam în capite, aşa cum strângneau oamenii mari iarbă cosită. [...]” Puteai, dacă te străduiai, să faci la loc florile de la care provineau [miresurile]. La fel de vii, cum fuseseără, iar din flori, făceai câmpul. Sîn din câmp, vară, Sună măcar o zi din ea. Cea în care fusese cosită iarbă.”

Și o ancoraază, na-rajuțea de care ziceam, în realismul crud/crunt al evenimentelor mai mult sau mai puțin contemporane (atentatul de la Sarajevo, masacrarea cailor – „oamenii pusăseră doar atât, să le dea cu ciomagul în cap, împriștiindu-le prin iarbă ce abia înverzise ochii mari și mirați. / Curgea

lumina ochilor de cai la vale, amestecată cu sânge” –, invadarea Cehoslovaciei în vara lui 1968, bombardarea Belgradului, atrocitățile din fosta Iugoslavie, incendiile teroriste – „la Paris arde Louvre. / Tot așa, British Museum din Londra” s.a.).

Când realitatea pare mai fantastică decât fantastul copilăriei, dar cu semn negativ, când naratorul nu mai vede „o potocoavă căzând din cer”, de la calul lui Dumnezeu, desigur, căci acum din cer cad bombe, iar creștețul nu-i mai albete de la zăpadă, ci de spaimă bombei prăvălito peste hotelul în care se află... când, deși pare fantastică, „scena” văzută din spatele unui copac de pe malul Dunării, în ziua de Paste, în timpul bombardamentelor NATO asupra podurilor din Belgrad, este căt se poate de reală oricărat de fabulos ai relatații: singuri pe pod – o perchez de tineri îndragostiti, pe deasupra plutesc un avion, fata îi face semn cu mâna, „– la spune, pare să-l întrebe, de la înălțimea la care zbori tu se vede că sunt fericiți? / – Sigur, coboară o voce metalică din vâzduh. D-asta m-am și abătut de la traseul meu de zbor, ca să te rog să nu te oprești din ferierea ta, să-ți vezi de ea mai departe, chiar dacă eu o să arun în vremea asta o bombă, doar una. Nu trebuie să te sperii. N-am nimic cu voi doi, numai cu podul.” Și fetei „nu-i pasă că a murit, râde în continuare”, „să nu-ști fi din seamă oare că e moartă?”, în timp ce „mă cuprinduse rușinea că n-am găsit încă o altă lume în care să trăiesc”.

Când fantastul ce pare că invadază realul devine în realitate crudă naște gândul său bănuială că „ar trebui să trecum și noi, oamenii, la formatul electronic. Să ne naștem on-line. Să creștem on-line. Să iubim și să fim iubiți on-line”. „Ce lucru minunat, să bat o inimă virtuală în pict!” – exclama cu subtilă ironie și multă tristețe în glas naratorul prefigurând un viitor care e din ce în ce mai apropiat. Iar în altă parte, la fel de dureroasă, observația conform căreia Facebook-ul îi „incurajează” pe oameni „să-si imprumute unul altuia incă o altă lume în care să trăiesc”. Dar, mai ales, când „am descoverit că, trecute prin suflulet meu, cuvintele încep să capete viață”. Au, altfel zis, „temperatura viații scriitorului. A viații în general...” Și, astfel, să nu te mai temi de moarte, dar, mai mult decât de moarte, să nu te mai temi de faptul c-o să rămâni în viață mereu. În locul tău rămân cărțile. Cu siguranță și aceasta.

Dar, mai ales, când „am descoverit că, trecute prin suflulet meu, cuvintele încep să capete viață”. Au, altfel zis, „temperatura viații scriitorului. A viații în general...” Și, astfel, să nu te mai temi de moarte, dar, mai mult decât de moarte, să nu te mai temi de faptul c-o să rămâni în viață mereu. În locul tău rămân cărțile. Cu siguranță și aceasta.

Biblioteca Județeană „Marin Preda”

Concursul Bătălia cărților – finala județeană

În zilele de 25 și 26 noiembrie a.c., Biblioteca Județeană „Marin Preda” a organizat finala județeană a Concursului de lectură „Bătălia cărților” pentru cele două categorii, respectiv Adolescenti și Copii.

Astfel, în cadrul dezbaterii *Convinge-mă să citeșc!* din prima zi, începând cu ora 11th, finaliștii de la categoria Adolescenti au prezentat carte preferată și au răspuns întrebărilor pe marginea acesteia.

Juriul, format din prof. Anca Vasile, prof. Adriana Untesu și poetul Florea Burzan, membru al Uniunii Scriitorilor, a apreciat că cea care a fost cea mai convingătoare și a răspuns cel mai bine la întrebări, devenind, astfel, *Cititorul anului* a fost Adela Andreea Demir,

elevă la Colegiul Național Anastasescu Roșiorii de Vede, iar carteia care a obținut cel mai mare punctaj din partea cititorilor a fost *Inimi chimice* de Krystal Sutherland. De asemenea, s-a acordat un premiu și pentru cea mai bună *Fișă de lectură* eleviei Irina Georgiana Bria de la Colegiul Național Anastasescu Roșiorii de Vede.

În cea de-a doua zi, începând cu ora 14th, a fost rândul finaliștilor de la categoria Copii să prezinte fiecare carte preferată dintre cele citite și să răspundă la întrebări în fața juriului din care au făcut parte poeta Nicoleta Milea, membră a Uniunii Scriitorilor, prof. Ioana Topoleganu și prof. Violeta Mot.

La această categorie, *Cititorul anului* a fost desemnată eleva Simona

Maia Brătan de la Școala gimnazială Mihai Eminescu Roșiorii de Vede, iar premiul pentru *Cea mai bună fișă de lectură* i-a revenit eleviei Amalia Maria Popescu de la Școala gimnazială Piatra. Cartea care a obținut cel mai mare punctaj din partea cititorilor a fost *Fetita din trenul orfanilor* de Christina Baker Kline.

De menționat că finala s-a desfășurat într-un mod inedit față de edițiile anterioare, respectiv online, prin conectare tuturor celor implicați pe platforma Google Meet, premile urmând să fie ridicate de căștigători și finaliști în perioada următoare de la sediul Bibliotecii Județene „Marin Preda” Teleorman.

Chenar liric

Caliope
Alina
Dinu

Caii de zăpadă

Ninge cu cai albi peste lume,
Necheață sălbatic zăpezi de argint!
Săni în clinchet și tropot de umbre
Aleargă troiene de labirint.

Atât de bălană e astă ninsoare!
Spălată în boabe de mărgărit,
Se-ăsață pe umeri, albă cărare,
Străluce la Steaua din Răsărit!

Ea cade o ploaie de vișini în floare,
Mireasă în voaluri de gheăță și zbor,
O poartă în sănii de frâu și zăbale,
Cai albi de zăpadă, de cer și de dor!

Iarna

Ti-ai prins marama în cositele de iarbă,
Din borangic, ai nins peste livadă
Cu flori de iasomie prinse-n gheăță,
Veșmânt ales de nouă și de ceată!

Atât de dalbă ca o Cosânzeană
Cazi în petale peste mine, iarnă!
Si cerne peste brazi din sita deasă,
Argint de stele, haină de mătăsă!

Vis de iarnă

În dimineața-nzăpezită,
De albe flori ce curg din cer,
Ne poartă sania grăbită,
Spre infinitul de mister.

Tu îmi săptăști-caldă, suflare,
Si îmi promiți noi primăveri,
Sunt vorbe-n gheăță-nselătoare,
Rostite doar de cavaleri.

Aleargă caii prin zăpadă,
Iar troika zboară ca un gând,
Suntem doi fluturi albi de seară,
Se-aud depare lupi urlând!

Prin pusta-ntinsă, noi și lupii,
Mă strângi la piept ca pe-un copil,
Iar în biserică, cântă popii,
Ne-aflăm aici, într-un exil!

E vis sau nu știu ce mai este!
Dar de ești tu, mi-e tot mai bine!
Îmi spui că totul e poveste,
Adorm gândind mereu la tine!

De Crăciun

E bradul înflorit de luminițe,
În sărbătoare, clopoței și clinchet,
Se scutură nămeții ferișenie,
Iar crivățul sporește al său vuiet.

Colinda e în inimi, o cunună,
Rostogolită-n zarea troienită,
Al ceteilor glas dulce ce răsună,
Scăldat în neaua, rouă primenită!

Prunc Sânt se naște, azi, la noi în case,
E sărbătoare până în vecie,
În jurul bradului, multime adunase,
O iarnă ce se scrie-n poezie!

Note de lectură

Cristian Gabriel Moraru

Treptele desăvârșirii filosofului Constantin Noica

După ce în ultimul sfert de secol a publicat nu mai puțin de trei cărți despre opera marelui gânditor creștin originar din Vîțănești Teleormanului, și anume: *Noica – între dandyism și mitul școlii* (Ed. Eminescu, 1994), *Noica – Portretul gazetarului la tinerețe* (Ed. Sacculum, 1999) și *Noica. Vâmile gazetării* (Ed. Institutul European, 2009), iată că profesorul Ion Dur se infățeazăă publicului larg cu o nouă carte despre Noica, respectiv *Constantin Noica. De la gazetărie la gândirea speculațivă: Treptele desăvârșirii* (Ed. Pro Universitaria, București, 2020, 356 p.). Faptul în sine trădează nu atât stăruința autorului în revelarea și relevarea unor noi valențe ale publicisticii noiciene, mai mult ales actualitatea operei lui Constantin Noica, care menține captivă atenția cercetătorilor, chiar dacă acesta în ultima vreme provin mai ales din mediul universitar.

În succint, dar eloventul *Cuvânt înainte* scris de către profesorul Gheorghe Vlăduțescu, care admiră demersul hermenetic consequent, de altfel, al lui Ion Dur de a intra în opera filosofică a lui Constantin Noica prin gazetăria sa, o poartă „poate, mai îngustă, dar și mai deschizătoare către „jocul posibilelor” pe care-l înscrenează gândirea speculațivă”, concluzionează: „Dacă Ion Dur folosea biografică, gazetăria sau hipostaze ale metafizicii noiciene, scria o carte care ar fi plăcut prin insolitul și ineditul ei. Făcând însă din ea un mijloc de a regăsi portretul căutătorului, a scris una privitoare la treptele de formare sau desăvârșire a filosofului.” (pp. 10-11). Iar într-un *Aperțo*, libro revelator, autorul cărții însuși marturiseste că interesul său pentru opera lui Noica a cunoscut de-a lungul vremii o evoluție progresivă, pendulară între exercițiul de admirare, cu un atasament deosebit față de sistemul de idei noicien, și detasarea ratională, obiectivă, pentru a putea primi critice dintr-o perspectivă de ansamblu opera marcelui filosof. În privința celei de-a patra cărti despre Constantin Noica, Ion Dur afirmă că este mai mult decât o diortorsiune a editiei din 2009 și că abordează „Un Noica situat între două puncte cardinale ale operei sale: *publicistică*, pe de altă parte, *gândirea speculațivă*, pe de alta, poliță, între care a făcut mai întotdeauna (cu puține excepții) un pelerinaj, parcurgând spornic în acest mod treptele desăvârșirii sale.” (p. 13).

Nedorind să intre ex abrupto în subiectul propus, Ion Dur ne oferă mai întâi căteva *Cadre de pornire*, altfel spus, niste aspecte pe care să le luăm în considerare atunci când interpretăm opera noiciană. Primul și cel mai important aspect, pe care l-am afirmat, de altfel, la rândul nostru, destul de răspicăt în sinteză critică din 2010, intitulată *Generația 27 și textele ei doctrinare*, este acela că trebuie să ocolim supracitarea politicii atunci când abordăm operele celor din generația 30: Mircea Eliade, Emil Cioran, Eugen Ionescu, Constantin Noica, Samuil Tudor, Ionel Jianu, Petre Tutea și. a.” (p. 17). Modelul de interpretare în acest sens pentru autor a fost cel al lui Pierre Bourdieu, care a făcut o lectură dublă, politică și filosofică, operei lui Heidegger. Cartea profesorului Ion Dur este atât structurată în sase capitulo, teatele fel de incitantă, demonstrând validitatea metodei de interpretare propuse și originalitatea, respectiv profunzimea analizei sale critice.

Astfel, în primul capitol, *Fetele receptării*, exeghet indică o serie de cercetători ale căror cărți sau studii critice trebuie să intre în orice bibliografie critică respectabilă despre opera lui Noica: Sorin Antohi, Andrei-Dragos Giulea, Mihail Grădinariu, Ion Hirschidus, Ion Lanosi, Claude Karnouh, Alexandra Laignel-Lavastine, Sorin Lavric, Gabriel Liiceanu, Adrian Mită, Laura Pamfil, Katherine Verderéy, Vasile Dem. Zamfirescu și. a. Ion Dur observă, cu ochii său atent și

nepărtinitor, că lui Noica i-sa reprodat de o parte a exegetilor săi, *complicitatea cu contextul istoric*, rechte cu regimul comunist al epocii, și atrage atenția asupra pericolului interpretării fragmentariste sau asupra miopiei abordării operei lui Noica, aducând în acest sens exemplele lui Al. George și chiar Al. Paleologu. Apoi insistă asupra politropiei operei noiciene, declarând că opera acestuia poate fi împărțită în trei mari categorii: 1. *traduceri* (este vorba despre traducerile din Coridaile, Descartes, Kant sau Augustin); 2. *exegăză a istoriei filosofiei universale* și *esecifică* (cările: *Mathesis sau bucuriile simple*, 1934; *Concepte deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz și Kant*, 1936; *De caelo. Încercare în jurul cunoașterii și individului*, 1937; *Descartes, 1937; Schopenhauer pentru istoria lui „Cum cu putință avea nouă”*, 1940; *Două introduceri și o treceare spre idealism*, 1943; *Jurnal filosofic*, 1944; *Pagini despre sufletul românesc*; 1944; *Despărțirea de Goethe. Povestiri despre om după o carte de Hegel și Încercare asupra filosofiei tradiționale*, acestea din

prealabil, a cercetat toate ziarele și revistele la care a colaborat Noica: „Vârstarul” (1927-1929, 1931 și 1933-1934; era revista Liceului „Spiru Haret” din București), „Ultima oră” (1928-1929), „Acțiune și Reacțiune” (1929-1930), „Vremea” (1929-1944), „Axa” (1932-1933), „Dreapta” (1932-1933), „Credința” (1931-1934), „Universul literar” (1940) și „Buna Vestire” (1940). La toate acestea se adaugă „Adsum” (1940), revistă apărută într-un număr unic și scrisă exclusiv de Constantin Noica. Totodată, Ion Dur evidențiază osmoza perfectă între cele două registre ale creației lui Noica: gazetăria și volumele de filosofie publicate în această perioadă: *Mathesis sau bucuriile simple* (1934), *De caelo. Încercare în jurul cunoașterii și a individului* (1937), *Jurnal filosofic* și *Pagini despre sufletul românesc* (1944).

In al patrulea capitol, *Confiscat de gândirea speculațivă*, Ion Dur analizează și sintetizează critică opera filosofică propriu-zisă a gânditorului teleormanean. Afirmă răspicător autorul: „Cine cunoaște opera filosofului de la Păltiniș nu poate să nu constate că de la *Mathesis sau bucuriile simple* (1934) și până la *Scrisori despre logica lui Hermes* (1986) o aceeași idee și sintetizează critică opera filosofică propriu-zisă a gânditorului teleormanean. Afirmă răspicător autorul: „Cine cunoaște opera filosofului de la Păltiniș nu poate să nu constate că de la *Mathesis sau bucuriile simple* (1934) și până la *Scrisori despre logica lui Hermes* (1986) o aceeași idee și schimbă mereu chipul și se devenit destin: *ontologia lui întru*. Noica a fost atras, încă de la începuturile reflectiei sale metafizice, de mărele subiect al istoriei filosofiei” (p. 170), stipulând apoi că Noica a pendulat totăția între două mari filosofii: filosofia greacă, adică filosofia lui Pitagora, și filosofia germană, adică filosofia lui Hegel.

Capitolul al cincilea, *Într-un mitul școlii și umbra catacombei*, este dedicat ahoreicului Noica, care a transformat Păltinișul, în ultimii 15 ani de viață, în nici mai mult, nici mai puțin decât „Cetatea de scaun a filosofiei românești”. Proiectul noician de salvare a culturii noastre de la un hiatus provocat de „eroarea istoriei” era să găsească în tot poporul român 22 de tineri înzestrăți pe care să-i pregătească pentru a face cultură de performanță. Scris Ion Dur în acest sens: „Roliul de îndrumător cultural și spiritual al lui Noica pare să rivalizeze, într-o parcursă măsură, cu acela îndeplinit de Maiorescu în cultura modernă sau cu cel din cultura interbelică al lui Nae Ionescu, mentorul său.” (p. 294). Dintre cei care au preluat stația lui Noica, autorul îl remarcă nu atât pe Gabriel Liiceanu, cât pe Alexandru Surdu cu să *filosofie pentadnică*. Apud Ion Dur, în loc să se revolte împotriva regimului comunist, Noica a preferat revolta metafizică împotriva titanilor filosofiei universale, a preferat, în locul faptei, „cruciada intru cultura”.

În *Epilog. Occident, Răsărit și Păltiniș*, profesorul Ion Dur recapitulează unele idei directoare ale cărții în scopul fixării acestora, discutând despre postterioritatea critică a lui Noica, cel revoltat împotriva Occidentalului, dar și exasperat de „zelzemeala lui Caragiale”, și memorând în final întâlnirile și conversațiile purtate cu marele filosof în ultimișii săi ani de viață la Păltiniș.

În concluzie, trebuie apreciată această carte a profesorului Ion Dur drept o importanță contribuție la cunoașterea operei noiciene, pe care o recomand cu căldură spre a fi citită *dal capo al fine*. Argumentul nu-l oferă chiar Ion Dur, atunci când vorbește chiar despre un stil noician: „Se poate vorbi, orice s-ar spune, în esență și filosofia românească, de un stil Noica, unul artistic, distinct și inconfundabil, care a născut chiar și îspita imitării acestuia.” (p. 63), pentru ca apoi să constate judecății: „Noica a încercat să lupte cu *ideile precum Iacob cu ingerul*, gânditorul să-identifică în fapt cu creația, a transferat viața sa ideilor.” (p. 64).

Al treilea capitol recompone *Portretul gazetarului la tinerețe*, după ce, în

Gânduri de scriitor

Ştefan Mitroi

Visul din noaptea de Moș Nicolae

S-a răspândit dintr-o dată zvonul că Moș Nicolae o să vină cu sacul gol. Și o să plece cu el plin. A adun mereu căte ceva! Uite că i-a venit și lui rândul să ia. Dar ce? Păi ce-or să vrea copiii să-i dea.

Eu n-am ce! a spus unul dintre noi.

Nici eu, s-a auzit altul.

De la mine o să primească o carte cu povestiri.

Ne-am pus cu toții pe râs. Păi povești îi trebuie lui, care vine chiar de acolo, din țara povestilor?

C-e-i trebuie, atunci? a întrebă cel care zise de carte.

Asta e, că nu știa nici unul dintre noi ce. Moș Nicolae avea tot ce-i trebuie. Ba chiar și în plus, de vreme ce trecea pe la casa fiecărui copil ca să-i pună un mic dar în boanci. Astă pentru că erau boanci mici, darurile mari mari nu aveau cum să încapă în ei.

Cred că nu era copil care să nu se roage cu o seară înainte de boancii lui să crească nici mai peste noapte. Dar boancii rămâneau la fel. Creștea în schimb ninsoarea, fiindcă în noaptea de Moș Nicolae se întâmplă întotdeauna să ningă, și cădeodată singurul dar pe care îl găseam în boancii mei era zăpada. Dar nu aveam de ce să fiu supărat. Dimpotrivă, eram mai fericit ca oricând, pentru că zăpada era cel mai frumos din lume.

De aceea am și zis: Eu o să-i vâră o pâine abia scoasă din cuptor în sac, ca să-i țină și cald, și de foame!

Cealălitău ai dat plăcinti din cap, grăbindu-se să-mi spună că moșului nu i se face niciodată foame, iar frig, nici atât! Dăia și să îlescă începutul iernii pentru ziua numelui său. Putea să aleagă o lună de vară! Măcar o dată la cățiva ani, dar îi plăcea prea mult gerul.

Așa cum ne plăcea și nouă, datorită lui, însă. Mai bine zis, a darurilor pe care le aşteptăm de la el. Acum mosul venea să ia de la fiecare copil din sat căte ceva.

Avea să fie cea mai tristă zi de Moș Nicolae de până atunci. Nu încăpea nici o îndoială.

Dar n-a fost deloc aşa, în ciuda faptului că-a plecat a doua zi cu sacul plin, deși nu-i văzut nimănii nimic în el, nici măcar eu. Și-a luat însă singur ce-a vrut să ia.

Si-a luate aşa: De la mine, bătrânețea bunicilor, făcându-i tineri din nou.

De la un alt copil, boala mamei sale, lăsând-o pentru mulți ani sănătoasă.

De la casa de peste drum, săracia, punând în locul ei un pătuț vărufuit cu purumb și-un hambar plin cu făină.

De la o colegă de clasă, mersul ușor schiopătat, dându-i la schimb o călcătură de căprioară.

De la altă colegă, casa ce-i arsesese de curând, înlocuind-o cu o casă nouă.

Mama a tot încercat să mă trezească în dimineață aceea. Dar am dormit până târziu. Bunicii îmbătrâneriseră între timp la loc. Și astă numai datorită somnului meu prelungit. Cum tot datorită lui, pâinea pe care o scosese mama din cuptor se răcise. Am ieșit iute afară și mi-am tras cu zăpadă cu tot ghetele în picioare, încercând să-l prind din urmă pe moș. Alerg după el și acuma. Tot mai înfrigurat și mai flămând, pentru a-i cere visul din noaptea aceea de demult înapoi.

Oaspeți la Caligraf

Nicolae Nistor

Durerea albă

durerea nu vine la cerere
să te lazu cu ea
te hărțuiște noaptea
când singurătatea este oarbă
un amic era mândru
de bolile lui
se lăuda căte relații are
în spitele de suflete
plimbă durerea ca medalia
ascunsă de veteranul de război
când obosită să lupți
cu vânătorul ascuns
dorescă o clipă de pace
ascultă ecourile din tine
ai timp să ierți
numai aşa durerea
devine bucurie
apoii cineva o fură
urmăzează un somn lung
alb și fără șoapte
te vezi pe un tărâm
unde nu se vorbește de moarte

Liniștea surdă

era atâtă teamă
refugiată
în biserică
a tras clopotul
acoperind durerea
cu o cupolă a liniiștii
definitive
numai el surd
dezorientat
caută calea
spre liniștea ascunsă

Întâlnirea cu sine

o să fie dat afară din viață
ca un ascensor stricat
care a urcat la cer
și nu vrea să mai coboare
pune ziarul favorit pe ochi
după care atipește
poate cineva îl căută
urcă pe treptele vieții
și nu termină să le numere
se oprește să trăiască un pic
cum să coboare
picioarele l-au lăsat
aruncă punga cu povești
și cheile de la intrarea în viață
pentru cine are noroc să le prindă
adoarme din nou
doarme fericit
s-a întâlnit cu sine

Trup de nisip

ai inima Tânără
chiar dacă trupul stă să cadă
un basm despre tinerețe
fără riduri ascunse
un fel de împrumut
de la Dumnezeu
o femeie vesnică
pe care să te sprijini
oare?!

Fluturi captivi

omul avea de toate
dar era gol în interior
nu a iubit pe nimenei
a dat de pomână
plimba un borcan
în care avea un fluture
care cântă din aripi
nebulul satului îi spune
- aşa este și sufletul tău
are fluturi captivi
care se lovesc de pereți
atunci el a dat drumul fluturilor

pe strada mea
discuțioare despre sinceritate
sunt plăcute negre aruncate
în cutiile poștale
bulinile sunt lipite pe bloc
de către vânătorii de creație
unde să pleci
cartierul este în carantină
biroul de credite este în vrie
iar bâncile sunt fără casierie
pe strada mea
sinceritatea este încă vie!

Îmbătat de iubire

nu pe mine m-am supus
între noi a existat
un aer exilat
căteva flori fără miros
și multă răceleală
transformată
într-un cavou
unde mă îmbăt cu prietenii
dormim în copărseu
pe muzica lui Fărâmiță
și bine până se sufocă Luna
apoii scriu o poezie plină
pentru tine
femeia care a furat un poet
unul îmbătat de lumea astă
așezată ca soldații coreeni

Alo, este cineva acolo?!

tu poți să spui orice
niciodată nu cad pietre
peste sufletul meu incrementat
respirația unui porumbel
care desenază pe cer albastru
fără anotimpuri
fără fururile din viață
care stă reîntorcere
lacrimi albastre pe o retină moartă
care zâmbescă
într-o vitrină cu fecioare miresă
nu mai sunt respirație de mult
și nu mai pot spune alo
la capăt este doar ecoul
care strigă disperat
până cerul este înecat
de umbre
alo
mai este cineva acolo?!

Alexandru-Valentin Petrea

Carantinare

Una este dorința de a
aprinde focul, iar
alta este ruina cocioabei
incendiate acum un secol.

Dar ambele trebuie
de la un timp să stea
numai decât în casă,
oblige fiind să-și
ispășească viața pentru
plastilina din care,
mereu cu apocalipse
în stomac,
și-au confectionat miturile doar
dându-se cu capul de pereții
niciodată goi.

S-au adunat prea multe roluri
jucate corect, terenul de niciuări
zâcând pregătit pentru nașterea
unor sfintiști despre care nu se
va să nimic niciodată,
impressionsând numai prin
uitătia cu care ne vor confirma
dorința de a ieși din casă
fără chiar nicio mitologie
în mâna.

La urmă de tot, carantina
va naște un nou Goliat sau
Tezeu, folositor numai pentru a
ne distrugă zidurile propriilor
case și a ne învăță că libertatea,
precum orice abur util,
se naște din cuvinte amestecate
în stradă și pe paturi așezate direct
pe groapa de gunoi.

Imprejurare lichidă

Toate lucrurile căpătaseră
urechi, dar nimení și nimic
nu mai reușea să audă nici
măcar cum se rup bombele
pentru a trata inutil niște
fabriki sau vânzătoare.

Nici seismele nu mai treceau
de loc prin urechi, se luau
direct la harță cu frica de
frontiere ale fiecăruia
dintr-plămânii noștri.
Strategii în formă de organe
la orizont!

Telefoanele nu mai sunau,
embrionii vorbelor se
prefăceau în scoci pe care
nostalgicii le vor aștepta mereu
înainte de botzelul folclorului,
pricopsindu-se după aceea cu
grăsimex ce iese din toate
tragediile în care nu există
nicio replică.

La urmă de tot, ne dădeam
seama că oricum lumea nu
s-a schimbat absolut deloc,
căci și înainte plăcileșala era
tăcută atunci când ne obliga
să ardem pozele în care,
mai multă decât până și în
fața tribunelor în formă
de microfon ori pușcă,
apărămem sărmănenii de noi
cu o carte în mâna.

Întrebări în așteptare

A nu știu cătă Lume Nouă
se ascunde în genele sau în
pumnii noștri fertili, încât
nu vom da de ea nicicând,
preferând să asistăm orbi
la geneza
sticelor care nu vor fi
umplute niciodată, în care
nici întârzierea istoriei nu-și
vor trimite miroșurile.

Teatrele se vor refugia în
dulapuri abia evacuate,
comediiile rămânând doar
cu misiunea de a dezvăluie
cum reușește praful să urce
pe scară socială. Singurul
erou de tragedie va fi stropul
de vin scăpat din pahar în
mijlocul scandalului.

Iar la urmă va fi detinută
omba care va pune capăt
tutror numelor și fantomelor
cu care se droghează sinapsele,
întrebările din totdeauna
ascunzându-se în ziduri și
prefăcându-se în licheni pentru
a supraviețui.

Nașterea poeziei

Nu era nevoie de nicio
revoluție pe la marginea
burienilor tolerate de
istoria care, de regulă
împăciuitoare, se preface
mereu că prinde
trenul,

nici de păduri pe care
să ni le imaginăm vorbind
în fundat despre modul cum
celor care nu și-au
împrăștiat bibliotecile
la timp,

mai ales că majoritatea
moleculelor din oameni
adoptaseră drept steag
de onoare un preș pe
care nimenei nu a călcăt
de rușine până acum,
poporul fiind mai mult
preocupat de cum vor
arăta continentele peste
cinci milioane de ani.

Trebuia, în definitiv,
doar să cădă o frunză
dintr-un copac plantat
numai pentru de-ale
burjii,
iar un ins fără ocupație
să citească pe burta frunzei
ăleia toate literele din alfabet,
urmând ca, după toate
potopurile plăcătisoarele de
peste toamnă,
să rămână din frunză doar
literele, împărtăsite până peste
Ecuador,
iar din ele noi să facem romanțe
un pic eterne pentru cimitirile
goale.

Restituiri

Nicolae Scurtu

Marin Bucur și contemporanii săi

Biografia istoricului și criticului literar, prozatorului și publicistului **Marin Bucur** (n. 12 decembrie 1929, Podu Rizi, județ Dâmbovița – m. 5 februarie 1994, București) se impune a fi cercetată cu mai multă rigoare de cercetători și istorici literari, unii dintre ei fiindu-i discipoli.

Instruit și format la *Scoala de istorie literară* a lui G. Călinescu, Tânărul Marin Bucur s-a dovedit a fi, în timp, unul dintre cei mai harnici și pasionați cercetători literari din cultura română.

Cercetând arhive și bibliotece din țară, cât și din străinătate, Marin Bucur a întocmit creștematul de documente și epistole literare de reală valoare pentru știința literară românească.

Revelatoare sunt cărțile dedicate jurnalului și corespondenței lui C.A. Rosetti, precum și epistolele românești existente în arhivele românești de o excepțională valoare ideologică, literară și culturală.

Epistolele, inedite, pe care le transcriu aici sunt primite de la unii dintre cei mai cunoscuți critici români, precum Ștefana Velisar Teodoreanu, Sașa Pană și Eugen Todoran, în care există unele informații și precizări de tot interesul.

Prozatoarea și memorialista Ștefana Velisar Teodoreanu, soția lui Ionel Teodoreanu, își exprimă gratitudinea pentru că Marin Bucur i-a publicat în revista „Luceafărul” câteva poeme inedite ale prozatorului interbelic.

Sașa Pană îl mulțumește pentru recenzia pe care Marin Bucur a făcut-o cărții sale de memorialistică ~ *Născut în '02* și îl promite niște contribuții bibliografice pentru articolul ~ *Despre debutul românesc al lui Tristan Tzara*.

Universitarul timișorean, eseistul și criticul literar Eugen Todoran îl promite o colaborare la publicația „Caietele Mihai Eminescu”, pe care o coordona același sagac istoric literar Marin Bucur.

*
[București, 6 noiembrie 1982]

Dragii mei prieteni tineri, Ana Tăușan și Marin Bucur,

De mult vreau să vă scriu, dar de când cu bătrânețele, după cum vedeti, le amân pe toate. De astă vară vreau să-i mulțumești lui Marin Bucur pentru scrisoarea primită la Vîrteate și care m-a emoționat și iată suntem în pragul iernii și abia acum m-am învrednicit să o fac, pe scurt și pe fugă, aşa cum nu se cade. Să vă cer să mă iertați, căci astăzi sunt de varște!

Mi-e ziuă tot mai mică și nu izbutesc să fac să încapă în ea toamna ce ar fi mai însemnat pentru mine și care mi-ar cere oarecare reculegere.

Mă iau cu treburile și miclele răspunderi și mă pomenește că a trecut ziua, și un fel de păcăleală. Mi-ar trebui o zi de 3 ori mai mare și eu să fiu de 10 ori mai iute, adică imposibil. Să vedere mă necăștează.

Peste vreo două săptămâni am să fiu mai liberă și poate atunci să am bucuria să ne vedem.

Vă îmbrățișez cu drag,
Lili Teodoreanu

P.S. N-am numărul vostru de telefon.

[Domnului Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, sector 3, apartament 97, București II ~ Cod 73333; Expeditor ~ Lili Teodoreanu, Bulevardul Republicii, nr. 204, București, sectorul 2 ~ Cod 73232].

*
[București], 14 decembrie 1982

Dragilor, drăguților,

Ce aveți să credeti despre bătrâna voastră prietenă, care n-a fost în stare, nici de data asta, să vă răspundă la timp?

Aveți tot dreptul să fiți severi, numai nu cumva să credeti că este o lipsă de atenție față de voi, ci numai boala bătrâneții este de a tot amâna „pe mâine” tot ce vrei să faci azi!

Și apoi, un fel de joc de-a tuma cu o grăpușoară de care nu reușim să scăpăm, nora mea și cu mine; noroc că ne-o treccem pe rând: una goșește și sealaltă târguește, și invers... cu ale casei toate, nu izbutesc să fac toc te trebuie și se cuvine.

Mi-am mărturisit păcatul! Deci e numai amânare. Sper să ne vedem curând (acum Lala goșește și eu târgueșc și celelalte...) voi la mine, că sunteți tineri cu mai multă putere și inițiativă.

Vă sărut pe amândoi și-mi sunteți tare dragi,

Lili Teodoreanu

[Doamne și domnului Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, scara 3, apartament 97, București II, Cod 73333].

*
[București, 13 ianuarie 1984]
Bobotează

Dragii mei, Victoria Ana Tăușan și Marin Bucur,

Vă mulțumește din totă inimă pentru bunele urări și vă urez și eu, din inimă, multă sănătate și împliniri frumoase și mereu împreună fericiți - Atât înstări să vă fie bune -

Am fost bolnav și mai bine de 2 luni și abia acum am

început să mă înțes în casă când bate soarele, de aceea nu v-am dat securi -

Aș fi dorit să vă văd, dar nu

fost cu putință - În curând -

sper să - și pot relua viața normală și să găsim o zi să

vezi la venire - La 85 ani, cred că

sunt cu picioare și zâmbesc - !!

Vă îmbrățișez pe amândoi cu multă afecțiune,

Lili Teodoreanu

P.S. Nu uit că Marin Bucur a fost primul care a avut

curajul să-l publice pe Ionel în „Lucreafărul” ~ Poemele.

[Doamne și domnului Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19,

apartament 97, sector 3, București, Cod 73333].

SASA PANĂ
STR. DOGARI, 36 • TEL. 11.99.40
BUCHURESTI 9

24 februarie 1974
Stimate tovarășe Marin Bucur,
eu mare plăcere am citit articolele
critic - pe care îl consider mai mult
decât o recenzie, cum e etichetat în ea
monia, revistei - deosebi „Născut în
'02”.

Cu mare plăcere, printre că me-a dat
prijeul să vorbăște jucătă unei analize
de argumentate fizica cărtii și au
autorului ei.

Pentru atare rare satisfacții,
vă mulțumește călduros,

SASA PANĂ

*
[București], 24 februarie 1974

Stimate tovarășe Marin Bucur,

Cu mare plăcere am citit articolele critic, pe care îl consider mai mult decât o recenzie, cum e etichetat în economia revistei, despre „Născut în '02”.

Cu mare plăcere, pentru că mi-a dat prijeul să constatătătășea unei analize argumentate făcută cărtii și autorului ei.

Pentru atare rare satisfacții, vă mulțumește călduros.

SASA PANĂ

Tovarășului Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, apartament 97, Loco, sectorul 3, Sașa Pană, Strada Dogari, nr. 36, București, 91.

*
București, 10 februarie 1976

Stimate și drag confrate Marin Bucur,

Prin anii (1973-1976), mi-am mai notat căteva retușe și completări la textul destinat initial *Caieteelor Eminescu* ~ „Despre unele imagini în poezia lui Eminescu”. Dar singurul exemplar în ultima redactare e cel care ocupă un loc în serular biroului dumneavoastră. Asupra lui aş dori să interviev.

E. Todoran

Boțberg - 1984
Dragii mei, Victoria Ana Tăușan
și Marin Bucur, vă mulțumește
din totă inimă pentru bunile urări
și vă urez și eu, din inimă, multă
sănătate și împliniri frumoase
și mereu împreună fericiți - Atât
înstări să vă fie bune -
Am fost bolnav și mai bine de
2 luni și abia acum am
început să mă înțes în casă când bate soarele,
de aceea nu v-am dat securi -
Aș fi dorit să vă văd, dar nu
fost cu putință - În curând -
sper să - și pot relua viața
normală și să găsim o zi să
vezi la venire - La 85 ani, cred că
sunt cu picioare și zâmbesc - !!
Vă îmbrățișez pe amândoi cu
multă afecțiune - Lili Teodoreanu
P.S. Nu uit că Marin Bucur a fost
primul care a avut curajul să-l publice
pe Ionel în „Lucreafărul” ~ Poemele

METROPOLIA MOLDOVEI și SUCEVEASII
Mitropolitul Nașăt
Vedete generale

...Sunt în postura unui părinte blagoslovit cu un copil tarat, să zicem surdo-mut, dar pe care totuși (sau tocmai) îl îngrijesc cu răbdare și afecțiune, și cu ferma speranță că într-o zi, va auzi și răcini.

Bune, calde saluturi și rugămintea de a fi, pe lângă parcomonioasa poetă Victoria Ana-Tăușan, transmitătorul cuvintelor omagii ale lui

Sașa Pană

[Domnului Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, apartament 97, București, sectorul 3 ~ Codul 7000; Sașa Pană, Strada Dogari, nr. 36, București, 9].

*
[Neptun, 20 iunie 1976]

Abia aici, la Neptun, am avut, stimate domnule Marin Bucur, răgazul să cîfesc substantialul și interesantul articol *Despre debutul românesc al lui Tristan Tzara*. Si foarte binevenit (necesar).

Câteva date bibliografice gresite, vi le voi semnala de la București (pentru a le evita într-o viitoare carte).

Devotat,

Sașa Pană

P.S. Episoda a fost scrisă în ziua de 18 iunie [19]76, să cum consemnează Sașa Pană.

[Destinatar ~ Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, București, sectorul 3, Cod 7000].

*
[Timișoara], 11 septembrie [19]72

Stimate tovarășe Marin Bucur,

Invitația d[umnea]voastră de a colabora la „Caietele Eminescu” desigur că mă onorează. Deocamdată însă sunt în imposibilitate de a realiza aceasta. Numai ieri am terminat corectura la volumul *Eminescu* ce urmează să apară în curând la „Minerva”.

Într-un volum ce apare la editura locală am inclus un articol despre „Simboluri ontogenetice în poezia lui Eminescu”. Până când nu îmi închei volumul nu pot face altceva. În planul meu ar fi o reluare a unei probleme din carte, cu titlu: „Eminescu, poet fantastic”, dar aceasta pentru mai târziu.

Aceasta fiind situația, regret că nu mă pot conforma termenului fixat de d[umnea]voastră.

Rămâne pentru numărul următor, în cazul când apariția celui pregătit este asigurată.

Vă rog să mai considerați printre cei care în etapele următoare vă dau tot concursul.

Cu stimă,

Prof. E[ugen] Todoran

N.B. Este inutil să mai spun că de valoarea este inițiativa d[umnea]voastră. Sper că veți avea sprijinul și colaborarea necesară pentru a edita o publicație atât de necesară.

E. Todoran

[Tovarășului Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, scara 3, apartament 97, București, III; Expeditor ~ Eugen Todoran, Universitatea Timișoara, Bulevardul Părvan, nr. 4].

Notă
Originala acestor epistole necunoscute se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

Meridiane literare

Arif Ali Albayarak
(Cipru)

S-a născut la 21 octombrie 1956 în Cipru. A absolvit Facultatea de Medicină a Universității Egee în 1980, specializându-se, apoi, în Obstetrică-ginecologie. În prezent, lucrează ca medic independent în Famagusta.

Activitatea lui Arif Ali Albayarak s-a manifestat în diverse domenii: social, cultural, politic, profesional, sportiv și artistic (poezie, muzică, pictură, caricatură și fotografie). Între 1994 și 1997 a fost membru și a făcut parte din consiliile de conducere ale unor asociații: Asociația medicilor care desfășoară activități independente, Asociația de solidaritate a medicilor și dentistilor Gazi Famagusta, Fundația Universității Mediteraneane de Est.

În prezent face parte din asociații: Asociația de Cultură și Solidaritate Paphos (BKDD), Asociația Producătorilor de Muzică (MUDER), Asociația de Artă din Cipru (KSD), Asociația Caricaturiștilor Turci din Cipru (TKKD), Federația Europeană a Caricaturiștilor, este unul din fondatorii Corului de Muzică Turcească, este președintele „Pulya Cartoon Festival”. A fost deputat în Parlament mai multe mandate. Prima expoziție personală de pictură a fost în 2016, la Nicosia, Cipru. Începând cu 1972, a participat la peste 100 de expoziții de pictură, de grup, în Cipru și în afara sării. De asemenea, a fost curatorul mai multor Simpozioane și Tabere de pictură.

Are 12 cărți publicate: de specialitate (medicină) și de poezie, unele fiind traduse și în alte limbi.

Mă gândesc la tine

Mă gândesc la tine iubită mea
Indiferent dacă vreau sau nu.
În această oră târzie a noptii,
În timp ce tu poate dormi.
Cu nebunie.

Ce frumos
Mă gândesc la tine.
Dragoste,
Focul iubirii.
Nu vreau
Ardere, ardere
Să ardere.
Ce frumos.

Mă gândesc la tine femeia mea
Indiferent dacă vreau sau nu
În această oră nebună a noptii,
În timp ce tu poate dormi.
Cu nebunie...

Nu pot să iubesc din nou

Nu pot să iubesc din nou
După tine.
Ca și tine,
La fel de mult te iubesc.

Inimă mea rănită,
O altă iubire,
Un alt amant
Nu va avea,
Nu va iubi
Nu va avea altă dragoste.

Fiecare spatiu
O cămeră îți aparține
În inimă mea.
Dorul tău stă într-un colț
Intr-un colț
Entuziasmul de foc
Zâmbești într-un colț
Intr-un colț
Fără durere

Nu pot să iubesc din nou
În afară de tine.
Dor de tine, îmi e dor de tine
Aspectul tău cel mai misterios
Zâmbești, ești cea mai frumoasă
Chiar dacă ești o lacrimă nesfârșită
Care nu poate curge în inimă mea
Foc pe pielea mea
Respirî în mine

Mâinile mele sunt interzise
O altă mâină,
În inchiderea ochilor tăi
Limba blocată
Silaba mea este epuizată.
Un alt vânt
Nu mă va mai lovi pe față.

Nu pot să iubesc din nou
După tine.
Ca și tine,
La fel de mult te iubesc

Îmi rânește inimă
O altă iubire
Un alt amant
Nu va avea

Nu va iubi
Nu va deține dragostea
Știi și tu, oh dar
Nu fără tine.
Nu fără tine...

Sună-mă

Sună-mă;
Toate păcatele pe care le-am făcut în numele iubirii
Vor fi să socoteala sfântă,
Am stricat liniștea noipților tale
Pasiunea și afectuinea mea
Pictând culoarea ochilor tăi
Eu vin.

Fără să mă ascund,
Vin fără să mă ascund.
Înăuntru meu
Copil în picioare de secole,
Noipțile neinfricate
Mergând pe jos
Eu vin.

Sună-mă;
Traseul pierdut
Derivând din furțună în furțună
Echipajul tău la bord
Strigând „nu vedem”
Cu fericire cu vocea ta,
Cunoșcându-mi portul,
Doar pentru a mă adăposti în tine
Eu vin.

Nu mi-e frică

Fricos

Din violența valurilor uriașe

Eu vin.

Sună-mă

Eu vin...

Sunt locul care poartă
inimă mea fără chip

Distante rutiere
Inimă mea se alungește
Noipțile sunt lungi
Drumul meu spre moarte
Și eu
Inimă mea fără chip
Purtată pe pământ;
Și eu sunt tu

Rezonanță vocii tale
O aud chiar și în somn
În timp ce mâinile mele tânjeau după pielea ta
Ar fi cele mai frumoase treziri
Diminetile pline de dor
Cele mai lungi apusuri de soare

Fără sfârșit în fiecare noapte
În fiecare dimineată devii diferit
Rămâi pe cele mai frumoase plaje
Sunt locul unde trăiai
Și eu
Inimă mea fără chip
Purtată pe pământ;
Și eu sunt tu.

Revista revistelor

Siluete pe pânza vremii

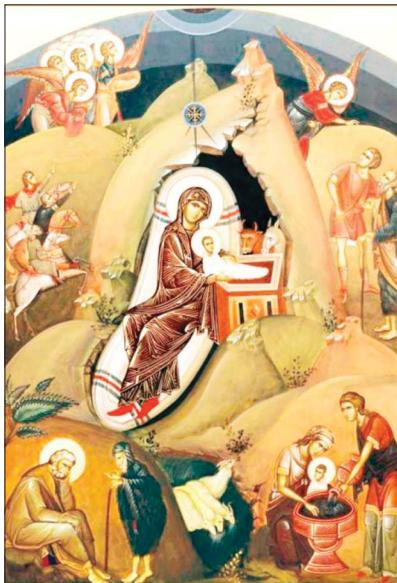
■ *Blaga și „harfa de-ntuneric”*. În revista „Pro Sacculum” (nr. 7-8/2020), Gheorghe Lăzărescu publică un comentariu critic, „Un eseu incitant despre Lucian Blaga”, pe marginea volumului lui George Vulturescu, „Lucian Blaga – ipostazele „harfei de-ntunerice”, apărut în acest an la Editura Cartea Românească Educational. Comentatorul ne avizează încă de la început că „Imaginea pe care eseistul o consideră esențială pentru vizuirea lirică a lui Blaga este desenmată încă din titlu: „harfa de-ntuneric”, ce contrastează cu formula consecrată de „poet al luminii”, pe care a impus-o titlul volumului de debut din 1919.”, adăugând apoi că „Observând acest paradox, George Vulturescu investighează raporturile din opera lui Blaga dintră lumină și umbră, ceea ce îl conduce la dialectica divin-uman, vedere-aur, treând prin atenția cercetare a unor teme și motive importante, precum iubirea, drumul și orbul.” În fine, „Motivul harfei este legat, desigur, de Orfeu”, pe care eseistul îl urmărește într-o paralelă între Blaga și Rilke, în unele reprezentări picturale și sculpturale (Jan Brueghel, Nicolas Proussin, Auguste Rodin), apoi cu o atență comparativă între imaginile „harfei sfârșită” la Eminescu și ale „harfei de-ntunerici” la Blaga, dar și cu referiri la alți poeti (Ștefan Aug. Doinaș, Konstantin Kavafis), iar în final cu o interesantă comparație între Blaga și Nietzsche. Încă analiza eseului conduce, în mod firesc, la concluzia că el reprezintă „o perspectivă profund originală”, ce se înscrie în „bibliografia critică esențială dedicată operei lui Lucian Blaga”.

■ *Cioran și Adrian Marino*. În „Scriptor” (nr. 11-12/2020), Adrian-Dinu Rachieru publică un incitant eseu despre „Cioran și Adrian Marino, doi oameni liberi”, la începutul căruia evidențiază, după mărturisirile lui Adrian Marino, din „Viața unui om singur”, că experiențele acestuia cu exilul românesc au fost „mai toate negative”, și că deplângerea „ lipsă de coeziune și de solidaritate, spectacolul politic «pulverizat», orientarea etnicistă, fără implicare proeuropeană și fără vocația cooperării”, iar în privința lui Cioran, „obsedat de «courile negative»”, reține „preocuparea lui de a-și uita trecutul”. Paralela facută între cei doi se sustine „prin argumente, dar iată paragraful final: „În fond, tot «o schimbare la față» a României visă și Marino. Dar spre deosebire de Cioran, «metecul intelectual debarcat la Paris», punându-si «pielea la adăpost» (...), el va blama nihilismul steril, opunându-i rationalismul iluminist. Dorea nu României «în deliri», ci una «logică, ordonată, așezată, cumpinsă», ieșind din «ruralismul ireductibil». Ca pasăsori întârziat și «politolog amator», oricum, și el, ca stație european, Marino s-a războit cu teza cioraniană «a spermatozoidului stampilit». Să fată de Cioran, inversat în a-și uita rădăcinile românești, el nu și-a renegat obârșia, nu s-a «destrăbat», dezvoltând același constructivism vizionar. Cultiivând, ca și Noica, o «înțelegere viecleană», cum sesizase Sorin Alexandrescu, în numele unei utopii culturale.”

■ *Întâlniri cu Marin Preda*. În revista „România literară” (nr. 51-52/2020), Alex Stefanescu publică un grupaj de scurte relatări, sub titlu „Întâlniri cu Marin Preda”, pe care le-a mai publicat și în alte reviste, fiecare dintre ele având totuși un anume tâlc. Una este despre vizita facută, împreună cu Ștefan Bănelăescu, lui Marin Preda acasă, pentru un post de redactor la Editura Cartea Românească. Iar alta este despre banii primiți, ca drepturi de autor (35.000 de lei, pe cătă vreme un autoturism „Dacia” costa 70.000 de lei), pentru volumul „Preleudiu”, când, întrebăt de Marin Preda, „Ce faci, monșer? Cum e să fii autor?” și „Ti-ai luat banii de la casierie? Ești mulțumit?”, i-a răspuns: „A, chiar voram să vă spun, o sumă imensă, mult mai mult decât ar fi fost cazul. Niciodată în viață n-am avut atâtă bană. Vă mulțumesc.”; atunci, Marin Preda i-a replicat: „Uite, dom'le! Ești primul autor care se declară mulțumit! Pe cheltia asta, îți mai dau 7.000 de lei. Să te duci mâine la casierie să-ți ridici.” – evident, episodul are semnificația lui, ascunsă sub explicita că, răspunzând la uitătură contrariată a lui Mihai Gaftă cu „Vin sărbătorile, are nevoie de bani” (el, tânărul critic), atunci, lui Marin Preda, „Pe umeri, pe căciula, i se adunase zăpadă, părcea un general de armată cu epoleti fabuloși pe un câmp de luptă din Rusia.” Marin Preda a fost, am putea spune, „un general de armată cu epoleti fabuloși pe un câmp de luptă”; a căzut la datorie, dar victorios!

E. St. Caligraf

Colinde, colinde, triste colinde!...

— Primiți cu colindul?

— Primim, primim!...

În oglindă răsună glasuri înmiresmate. Albul zăpezii luminează până departe, sporind măreția dulcilor sărbători. În odaie aburesc bunătățile, abia scoase din cuporul străvechi. Pe pervazul ferestrei stau în aşteptare mere și gutui aurii respirând încetisoar duhul copilăriei... E un dor în tot și în toate. O bucurie înaltă și ademenitoare. Un nesfârșit drag de viață și de trăire frumoasă. De basm umblând cu ochii deschiși prin tărâmuri ocrotite de constelații. Satul întreg luncă în grădina sărbătorilor dalbe și nu mai prididește să-si pună aripi de crin și să zboare prin zilele și noaptele sfinte...

Gândul meu de odinioară stă la taifas cu chipul îmbujorat al colindătorilor. Le mângâie sufletul și le întocmește pe ocoală închipuită o misterioasă poveste...

— Primiți cu colindul?

— Primim, primim!...

Și cetele vin lângă prag. Vin din demultul veacurilor, cu obiceiurile cele frumoase păstrate în lada de zestre a trecerii noastre prin zodii și anotimpuri. Vin să ne vestească, după datină, Nașterea Domnului. Și, odată cu vestea lor, întreaga noastră ființă se umple de o lumină fără de hotar. De duhul dumnezeirii și al eternității. De toate darurile clipelor celor repede curgătoare...

De aici, nu aş mai pleca niciodată! M-ă lăsa, pentru totdeauna, zidit în glasul de rouă al colindătorilor. În ochii lor mari și limpezi, ca o nesfârșită primăvară...

E vreme de vorbă blajină și de ospetie. În văzduhul mirat, se zvonesc clopoței. Pe cărăi bătrâne luncă săni de-argint. Ne vin neamurile, după obiceiul străvechi. Așternem masa binecuvântată, ocrotiți de murmurul candelei... Afără ninjeșoptit, vindecându-ne rânele vieții... Satul nu mai are somn: stă cu inima rezemată de lacrima bucuriei și ascultă colindele...

Așa s-ar cuveni să se întâmpile! Numai că, anul acesta, din cauza epidemiei, care învolburat întreaga lume, dalbele sărbători și minunatele colinde vor înflori și răsună, trist, doar în amintire, în visele și gândurile noastre. (F.B.)

Imagini din arhiva foto a Centrului Cultural Teleorman